

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Майно підприємства та напрями підвищення ефективності його використання»

Виконав: студент 2-го курсу, групи 201-пЕФ
Спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Шевченко С.О.

Керівник: к.е.н., доцент Скриль В.В.

Рецензент: зав. кафедри міжнародних еко-
номічних відносин та туризму,
д.е.н., проф., Чичкало-Кондрацька І.Б.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Шевченко С.О.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі
Шевченко С.О.

Полтава, 2022 року

АНОТАЦІЯ

Шевченко С.О. «Майно підприємства та напрями підвищення ефективності його використання». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 109 сторінок, 16 таблиць, 35 рисунків, список літератури з 61 джерела та 4 додатки.

Ключові слова: підприємство, майно підприємства, оборотні активи, необоротні активи, ділова активність, оборотність активів, ефективність використання майна, знос, рентабельність, платоспроможність.

Мета роботи – дослідження теоретичних аспектів та практичних підходів до підвищення ефективності використання майна підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання структури, динаміки та ефективності використання майна підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання майна підприємства та формування напрямів підвищення ефективності його використання.

У випускній роботі висвітлено теоретико-методологічні проблеми ефективного використання майна підприємства на матеріалах ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Визначено економічну сутність майна підприємства, його види та значення у виробничій діяльності підприємства. Охарактеризовано основні показники майнового стану й ефективності використання активів підприємства. Проведено фінансовий аналіз діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» та надані пропозиції щодо підвищення ефективності використання майна підприємства та удосконалення процесів його формування і використання.

ANNOTATION

Shevchenko S. O. "The enterprise property and ways to improve the efficiency of its use". Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" – National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic", Poltava, 2022.

The work contains 109 pages, 16 tables, 35 figures, bibliography from 61 sources and 4 appendices.

Keywords: enterprise, enterprise property, current assets, non-current assets, business activity, asset turnover, efficiency of property use, depreciation, profitability, solvency.

The purpose of the work – research of theoretical aspects and practical approaches to increase the efficiency of enterprise property use.

The object of study is the process of assessing the structure, dynamics and efficiency of enterprise property use.

The subject of research is a set of theoretical, methodological and practical principles of assessing the enterprise property and the formation of ways to improve its efficiency use.

The final work highlights the theoretical and methodological problems of enterprise property effective use on the materials of PJSC "Firm "Poltavpivo". The economic essence of the enterprise property, its types and significance in the enterprise production activity are determined. The main indicators of property status and enterprise assets efficiency use are characterized. The financial analysis of PJSC "Firm "Poltavpivo" activity is carried out and the offers on increase of enterprise property efficiency use and improvement of its formation and use processes are given.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Майно підприємства, його сутність та види.....	6
1.2. Джерела формування та особливості використання майна підприємства..	14
1.3. Показники ефективності використання майна.....	23
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО».....	39
2.1. Аналіз структурної динаміки майна підприємства та джерел його формування.....	39
2.2. Оцінювання показників стану та ефективності використання необоротних та оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво».....	50
2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	58
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА.....	75
3.1. Удосконалення процесів формування та використання майна підприємства.....	75
3.2. Прискорення оборотності та оптимізація структури активів підприємства в комплексі заходів з підвищення ефективності використання майна.....	87
ВИСНОВКИ.....	99
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	103
ДОДАТКИ.....	109

				ВР	201-пЕФ	20256
	П. І. Б.	Підпис	Дата	Майно підприємства та напрями підвищення ефективності його використання		
Розроб.	Шевченко С.О.					
Перевір.	Скриль В.В.					
Н. Контр.	Скриль В.В.					
Затверд.	Птащенко Л.О.					
				Літ.	Арк.	Акрушів
				3	109	
				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		

ВСТУП

У сучасних умовах воєнного стану в Україні підприємства вимушені функціонувати під впливом численних викликів зовнішнього середовища, деструктивний комплексний вплив яких є максимально руйнівним. За високого рівня ризику потреба ефективного використання сформованого у попередні періоди майна підприємства є особливо актуальною, зважаючи на найвищий за період незалежності України дефіцит фінансових ресурсів у національній економіці та проблеми з поповненням капіталу господарюючих суб'єктів як шляхом самофінансування, так і з зовнішніх джерел. Тому обрана тема випускної роботи є беззаперечно актуальною.

Майну підприємства належить одне з ключових місць у забезпеченні безперервного виробничого процесу та збуту продукції. Від ефективності використання майна залежить ліквідність, платоспроможність, рентабельність підприємства. Тому окреслена проблематика широко розглядається у працях українських і зарубіжних учених, зокрема: Є. Мниха, І. Бланка, А. Поддєрьогіна, О. Терещенка, П. Поповича, М. Білика, Т. Косової, С. Онищенко, Г. Андрєєвої та багатьох інших. Проте питання формування активів, шляхів їх поповнення та ефективного використання за сучасних кризових умов є недостатньо досліджені і потребують додаткового вивчення.

Мета роботи – дослідження теоретичних аспектів та практичних підходів до підвищення ефективності використання майна підприємства.

Відповідно до цієї мети в ході дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- визначити сутність та види майна підприємства;
- охарактеризувати джерела формування та особливості використання майна підприємства;
- систематизувати показники ефективності використання майна;

- проаналізувати структурну динаміку майна підприємства та джерел його формування;
- оцінити показників стану та ефективності використання необоротних та оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»;
- дослідити фінансові результати діяльності підприємства;
- надати рекомендації щодо удосконалення процесів формування та використання майна підприємства;
- обґрунтувати заходи з підвищення ефективності використання майна підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання структури, динаміки та ефективності використання майна підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних засад оцінювання майна підприємства та формування напрямів підвищення ефективності його використання.

У процесі дослідження було використано метод аналізу і синтезу, порівняння, групування, узагальнення, економічного аналізу. Теоретико-методичну основу дослідження становили законодавчі й нормативно-правові акти з формування та використання майна, монографії, підручники, публікації у фахових періодичних виданнях. Інформаційна база для аналітичних розрахунків – річна фінансова звітність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 роки.

Структура дипломної роботи визначена поставленою метою та завданнями і включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Майно підприємства, його сутність та види

Важливим аспектом забезпечення прибуткової діяльності підприємства є забезпеченість виробничого процесу активами в необхідній кількості та їх ефективне використання для нормального функціонування підприємства. Одним із головних завдань українського бізнесу в умовах сьогодення є оптимальне поєднання наявних ресурсів та забезпечення ефективності їх використання.

Найчастіше науковці під майном розуміють: річ або комплекс речей; матеріальні цінності; майнові права та майно, що належить юридичній особі. У свою чергу майно як об'єкт, що виробляється у діяльності суб'єкта господарювання та використовується для отримання економічної вигоди, визначається лише у нормативно правових документах.

Узагальнення визначень, наведених у чинній нормативній базі України, дозволяє виділити наступні трактування категорії «майно». Так, Цивільний кодекс України визначає майно як окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (ст. 190) [6]. В свою чергу Господарський кодекс України трактує майно як сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів (ст. 139) [1]. У Законі України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р. записано, що майном, яке може оцінюватися, вважаються об'єкти в матеріальній формі, у тому числі: земельні ділянки, будівлі та споруди (включаючи їх невід'ємні частини), машини, обладнання, транспортні

засоби тощо; паї, цінні папери, нематеріальні активи, зокрема об'єкти права нематеріальної власності; цілісні майнові комплекси всіх форм власності [5]. На противагу попереднім визначенням в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» майно ототожнюється з активами-ресурсами, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод майбутньому (ст. 1) [4].

Проблеми визначення економічної сутності майна підприємства, його багатокритеріальної класифікації, принципів формування та використання, а також методичних засад оцінювання майнового стану та ефективності використання майна підприємства знаходять відображення в базових концепціях політекономії й подальших дослідженнях як українських, так і зарубіжних вчених. Однак ряд теоретико-методичних аспектів окресленої проблематики вимагає уточнення та конкретизації, оскільки в науковій літературі відсутній єдиний підхід до трактування «майна» та наявні різноманітні підходи до оцінювання ефективності його використання.

Аналізуючи існуючі напрацювання з проблематики дослідження майна підприємства варто відзначити необхідність розробки практичних рекомендацій на прикладі аналізу ефективності формування та використання майна певного підприємства з метою визначення напрямів підвищення ефективності використання оборотних і необоротних активів підприємства в сучасних кризових умовах та невизначеності зовнішнього середовища діяльності господарюючого суб'єкта, а також дефіциту фінансових ресурсів.

Для детального з'ясування сутності поняття «майно» розглянемо його трактування в економічній літературі (табл. 1.1). Великий тлумачний словник української мови визначає майно як речі, які комусь належать на правах власності [27]. Під річчю розуміють предмети матеріального світу, що спричиняють виникнення цивільних прав та обов'язків. Існують також підходи, які визначають майно як матеріальні активи, що відповідно до нормативно-правових актів віднесені до основних засобів [7] або як необоротні активи та

запаси, що відповідно до нормативно-правових актів віднесені до матеріальних цінностей, мають вартісне визначення, використовуються у діяльності і відображаються в балансі [8].

Таблиця 1.1

Визначення сутності поняття «майно підприємства»

Автор	Визначення
Бутинець Ф.	Майно: – матеріальні цінності, речі, які знаходяться у володінні юридичних та фізичних осіб; розрізняють майно рухоме, яке можна переміщати, і нерухоме у вигляді землі та прикріплених до неї об'єктів; – майнові права та зобов'язання юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна
Мочерний С.	Майно підприємства – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей і боргових зобов'язань підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, у т. ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески та ін.
Бусел В.	Майно – це речі, які комусь належать на правах власності. Під річчю розуміють предмети матеріального світу, що спричиняють виникнення цивільних прав та обов'язків.
Шершеневич Г.	Майно в економічному розумінні – блага (речі та права на чужі дії), що є у володінні особи. З юридичної точки зору майно – сукупність майнових, тобто тих, що підлягають грошовій оцінці, юридичних відносин, в яких перебуває особа.
Борисов А.	Майно: – матеріальні цінності, речі, які знаходяться у власності юридичних і фізичних осіб. Розрізняють рухоме майно і нерухомість у вигляді землі і прикріплених до неї об'єктів; – майнові права і обов'язки юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна

Узагальнивши трактування даного поняття різними авторами можна дійти до висновку, що майно – це будь-які активи, рухомі та нерухомі, матеріальні чи нематеріальні, виражені в речах чи правах, а також юридичні документи чи акти, які підтверджують право власності на такі активи чи інтерес до них. Таким чином, майно підприємства характеризується не лише сукупністю матеріальних цінностей, якими володіє це підприємство, але і його майновими правами та зобов'язаннями інших суб'єктів господарювання.

Цивільний кодекс України зазначає, що майнові права є неспоживною річчю, тобто такою, що призначена для неодноразового використання і яка при цьому зберігає свій первісний вигляд протягом тривалого часу. Майнові права підприємства виникають на основі операцій з матеріальними активами і визнаються речовими правами [6]. Під речовим правом підприємства розуміють право, що забезпечує задоволення його інтересів шляхом безпосереднього впливу на річ, яка знаходиться у сфері господарського обігу. Обсяг речового права може бути повним, тобто право абсолютне (наприклад, право власності), або ж обмеженим (права на чужі речі) [9, с. 19].

Відповідно до Господарського кодексу України майнове зобов'язання передбачає обов'язковість вчинення зобов'язаною стороною певних дій, пов'язаних з матеріальними цінностями (наприклад, передачу в користування), у той час як інший суб'єкт має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку [1]. Майнові зобов'язання на підприємстві найчастіше виникають внаслідок укладання договорів оренди, лізингу та виникнення заборгованості. Майнові обов'язки становлять «негативну» сторону майна, тобто вартість, на яку зменшуються майнові права суб'єкта господарювання.

Отже, майном підприємства є сукупність його матеріальних цінностей, а також пов'язаних з ними майнових прав. Все майно, яким володіє підприємство, і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. І. О. Бланк визначає активи як економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку [5]. Автор акцентує увагу як на матеріальному, так і на фінансовому аспектах категорії активів та наголошує на тому, що активи повинні належати підприємству на правах власності або розпорядження.

За результатами систематизації існуючих підходів до трактування майна підприємства слід відзначити, що у законодавстві України існує два основних підходи.

Згідно з першим підходом до складу майна підприємства відносять його активи, відображені у балансі. Відтак до складу майна підприємства належать основні засоби підприємства, нематеріальні активи, незавершене будівництво, запаси, цінні папери, грошові кошти, дебіторська заборгованість.

Вужчий підхід передбачає включення до складу майна підприємства довгострокових активів і запасів підприємства чи тільки обсягів його довгострокових активів.

Комплексно суть категорії «майно підприємства», відображають його основні характеристики, що наведені на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Характеристики майна підприємства

Таким чином, майно підприємства – це економічні ресурси, котрі є власністю підприємства, контролюються ним і використовуються у процесі здійснення господарської діяльності та мають на меті отримання прибутку. Разом із цим майно – це ресурси, які забезпечують безперебійну діяльність підприємства, застосування яких пов'язано з урахуванням факторів ризиків,

часу і ліквідності для отримання стабільного доходу. Варто зазначити, що всі майнові цінності, які мають вартісне вираження, знаходяться на балансі підприємства та формуються за рахунок інвестиційного капіталу.

Важливим для подальшого дослідження є розмежування видів майна за правом володіння та користування. За цією ознакою варто виділити майно, яким володіє підприємство, і майно, що перебуває в користуванні підприємства.

До першого типу належить майно, яке утримується підприємством на правах власності та відображене в його балансі. До другого типу належить майно, яким підприємство може користуватись у процесі своєї господарської діяльності.

Користування як елемент права передбачає можливість вилучення корисних властивостей речі для задоволення потреб власника чи інших осіб. До складу майна, яке в конкретний момент часу перебуває в користуванні підприємства, належать активи, які відображені в балансі підприємства, та отримані підприємством у користування майнові цінності на основі операційної оренди за мінусом майнових цінностей, переданих підприємством в фінансову та операційну оренду чи у тимчасове користування іншим підприємствам.

Дебіторську заборгованість не доцільно відносити до складу майна, яке в конкретний момент часу перебуває в користуванні підприємства, оскільки її обсяг характеризує потенційну здатність до нарощення використовуваного цим підприємством майна.

Також нематеріальні активи підприємства не варто включати до складу майнових цінностей, які перебувають у користуванні підприємства, через із їх нематеріальну природу та опосередковане використання у господарському процесі. Використовуючи нематеріальні активи, підприємство має змогу підвищити ефективність використання майнових цінностей, тобто нематеріальні активи можна розглядати як потенційне джерело нарощення майна підприємства.

Окрім цього, не варто включати до складу майнових цінностей, що перебувають у користуванні підприємства, активи, на які накладено арешт, тому що вони не можуть бути використані у поточній діяльності підприємства.

Залежно від економічної форми майна у процесі здійснення господарської діяльності до майнових цінностей належать основні засоби, виробничі запаси, грошові кошти та цінні папери.

Види майна підприємства відповідно до нормативно-правових актів України відображено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Складові елементи майна підприємства згідно чинного законодавства України

Нормативно-правовий акт	Вид майна					
	Нематеріальні активи	Основні засоби	Фінансові інвестиції	Дебіторська заборгованість	Виробничі запаси	Грошові кошти
Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV		+	+		+	+
Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV	+	+	+	+	+	+
Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р.	+	+	+		+	
Постанова Правління ФСС НВВ та ПЗУ «Про затвердження Порядку списання майна Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України» від 30.11.2010 №49	+	+			+	
Наказ МНСУ «Про затвердження Порядку відчуження майна у системі МНС» від 01.04.2011 № 331		+				
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектора		+	+		+	+

Для того, щоб ефективно використовувати майно та правильно управляти ним, його класифікують за певними ознаками. Розглянувши наукові дослідження вчених в даному напрямі, нами були систематизовано найбільш вживані класифікаційні ознаки і результати їх узагальнення представлені на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Класифікація майна підприємства за різними ознаками

Підсумовуючи вище викладене можна стверджувати, що функціонування підприємств у ринковій економіці передбачає наявність відповідного майна, що забезпечує їх безперебійний розвиток, економічне зростання та збереження фінансової незалежності. Структура та величина кожного з видів майна залежить від економічних потреб, стадії виробничого циклу та стратегічних пріоритетів й тактичних завдань розвитку підприємства.

1.2. Джерела формування та особливості використання майна підприємства

В залежності від видів майна підприємства та етапу його функціонування пріоритетність використання тих чи інших джерел його формування є різною. Так, на етапі створення підприємства відбувається початкове формування майна, коли величина майна визначає потребу у стартовому капіталі. У подальшому формування активів відбувається постійно в розрізі основних стадій життєвого циклу майна в процесі розширення, реконструкції чи модернізації діючого підприємства.

Вибір джерел формування майна підприємства в першу чергу залежить від виду активів. Так, для основного капіталу або необоротних активів пріоритетним джерелом є власний капітал і довгострокові зобов'язання, для постійної частини оборотних активів (незмінної частини, котра не залежить від коливань обсягу операційної діяльності, зокрема сезонних) – власний капітал, а для змінної частини оборотних активів, що пов'язана із сезонним коливанням обсягу основної діяльності можуть використовуватися поточні зобов'язання (рис. 1.3).

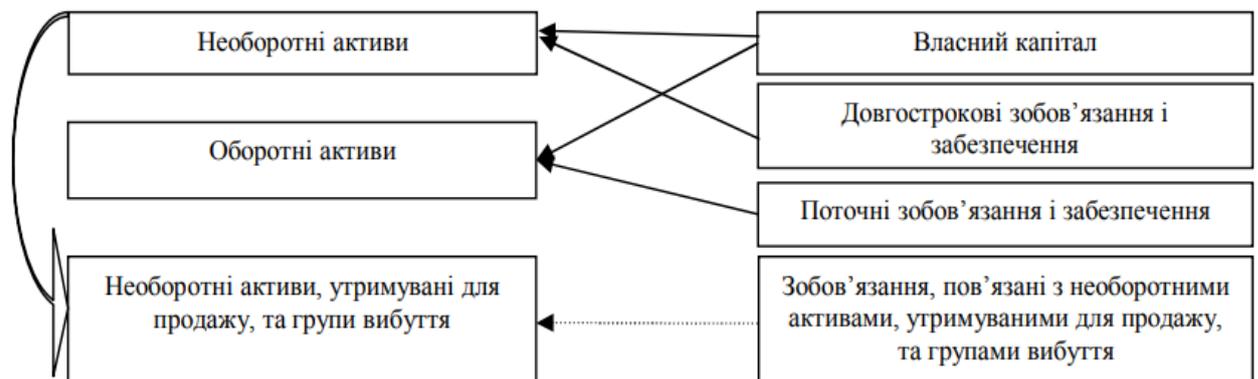

Рис. 1.3. Джерела формування майна підприємства

Розширення і оновлення майна відбувається виходячи зі стратегічних цілей і тактичних завдань розвитку підприємства з урахуванням можливостей формування інвестиційних ресурсів.

Необоротні активи – це майнові цінності, що мають тривалий термін користування у виробничо-господарській діяльності підприємства, більша частина яких приймає участь у процесі виробництва продукції, робіт і послуг більше одного року або одного виробничого циклу.

Необоротним активом вважається актив, який виникає в результаті минулих подій, контролюється організацією, приносить організації економічну вигоду, має надійну оцінку, і тривалий термін корисного використання якого визначається його вкладом в дохід організації. Через амортизаційні відрахування частина вартості необоротних активів поступово переходить на вартість виготовленої продукції.

Щодо складу необоротних матеріальних активів, то слід відмітити, що важливим їх елементом є основні засоби (інвестиційна нерухомість, земельні ділянки, будинки та споруди, машини та обладнання та ін.), які за даними Держстату України становлять більшу частину майна країни взагалі та підприємств зокрема. Однак, окрім основних засобів, до необоротних матеріальних активів відносяться також бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, капітальні інвестиції, довгострокові біологічні активи та ін.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або для постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Аналізуючи існуючі в економічній літературі трактування категорії «оборотні активи», можна відмітити, що більшість авторів в характеристиці оборотних активів акцентують увагу на матеріально-речовий складовий актив підприємства, обслуговуванні поточного господарського процесу, споживанні протягом одного року або одного операційного періоду (виходячи з цього необхідно також підкреслити високий рівень ліквідності оборотних ак-

тивів і, як наслідок, значний вплив на платоспроможність підприємства) [23, с. 65].

Відповідно до НП(С)БО №1 «оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними».

Як відзначають більшість авторів до оборотних активів (фондів) підприємства відноситься та частина майна, яка використовується протягом одного виробничого циклу і повністю переносить свою вартість на вартість продукції, що виробляється, змінюючи свою натурально-речову форму.

Як зазначають Фролова Л. В., Бакунов А. А. і Шаруга Л. В. оборотні активи – це сукупність грошових засобів, що авансуються для створення оборотних виробничих фондів і фондів обороту, які забезпечують постійний кругообіг коштів.

Одним із головних завдань вітчизняного бізнесу є оптимальне поєднання наявних ресурсів, забезпечення ефективності їх використання та постійне покращення фінансових результатів.

Оборотні активи часто ототожнюють з поняттям «оборотні засоби» та «оборотні кошти». А. М. Бірман визначає оборотні кошти як кошти підприємства, вкладені в оборотні виробничі фонди та фонди обігу [10]. Т. О. Примак вважає, що оборотні кошти – це сукупність грошових засобів підприємства, необхідних для формування та забезпечення кругообігу виробничих оборотних фондів та фондів обігу [12]. І. В. Зятковський у своїй праці розглядає таке поняття, як обігові кошти і розуміє під ними грошові кошти, авансовані в обігові виробничі фонди і фонди обігу, які забезпечують безперервність процесу виробництва і проведення розрахунків.

Підсумовуючи вищезазначене, варто під оборотними активами розуміти частину активів підприємств у вартісному виразі, яка в процесі кругообігу набуває функціональної форми оборотних виробничих фондів і фондів обігу.

У своєму русі оборотні кошти проходять послідовно три стадії: грошову, виробничу і товарну.

Таким чином за результатами узагальнення існуючих підходів до трактування змісту поняття оборотних активів, під оборотними активами промислового підприємства слід розуміти сукупність таких матеріальних та грошових цінностей, котрі обслуговують його поточну фінансово-господарську діяльність, внаслідок високого рівня ліквідності забезпечують платоспроможність підприємства знаходяться у постійному кругообігу й в повному обсязі переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції».

Потрібно акцентувати увагу на тому, що економічна сутність оборотних активів визначається їх роллю в організації поточної діяльності підприємства: знаходячись в постійному русі вони здійснюють безперервний кругообіг форм вартості, у результаті якого відбувається постійне відновлення процесу виробництва.

У залежності від складу активів підприємства існує консервативний, помірний та агресивний підходи до фінансування майна, зміст яких відображено на рис. 1.4.

Рис. 1.4. Підходи до фінансування майна підприємства в залежності від складу активів

Оборотні активи як елемент ресурсного потенціалу призначені для організації забезпечення безперервного й планомірного процесу господарської діяльності, що може бути досягнуто за умов забезпечення обсягу товарообороту відповідно до попиту цими видами активів. Тому достатність як критерій оптимальності передбачає наявність такої величини оборотних активів, яка дозволить досягти запланованого обсягу і структури товарообороту та безперебійного фінансування поточних потреб за умов збереження або скорочення тривалості операційного циклу.

Оборотні активи є одним з найважливіших елементів виробничого процесу на підприємстві. Узагальнимо особливості формування оборотних активів підприємства у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Особливості формування оборотних активів підприємства

Ознака	Види	Склад (згідно з балансом підприємства)
Функціональна роль у процесі виробництва	Оборотні виробничі фонди	Виробничі запаси, товари, готова продукція на складі, тварини на вирощуванні, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів
	Фонди обігу	Готова продукція відвантажена, грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках у банку, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції та інші оборотні активи
Практика контролю, планування та управління	Нормовані	Виробничі запаси, товари, готова продукція на складі, тварини на вирощуванні, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів
	Ненормовані	Готова продукція відвантажена, грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках у банку, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції та інші оборотні активи
Джерела формування	Власний оборотний капітал	Це частина оборотних активів підприємства, що створена за рахунок власних коштів підприємства
	Позичений оборотний капітал	Показує частину (вартість) оборотних активів, що сформовані за рахунок позичених коштів
	Залучений оборотний капітал	Частина оборотних активів підприємства, яка створена за рахунок залучених фінансових ресурсів (поточні зобов'язання перед працівниками, бюджетом, страховими організаціями, учасниками, із внутрішніх розрахунків та іншими суб'єктами)

Своєчасне і повне задоволення потреби підприємства в оборотних засобах у процесі його фінансово-господарської діяльності – основа системи фінансування майна підприємства. Важливість питань, пов'язаних з джерелами формування оборотних активів, обумовлена тим, що від цього залежить швидкість обороту і ефективність їх використання. Крім цього, важливість питань формування оборотних активів пов'язана також з тим, що кон'юнктура ринку постійно змінюється й потреби підприємства в оборотних коштах нестабільні. Покрити ці потреби лише за рахунок власних джерел стає практично неможливо. До того ж ефективність використання позикових засобів у ряді випадків виявляється вищою, ніж використання власних.

Стосовно джерел формування оборотних активів, то до них можна віднести кошти бюджетів різних рівнів, засновників, пайові внески членів колективу, внески іноземних учасників (для спільних підприємств), виручка від реалізації цінних паперів (акцій) та інші. Саме ці ресурси утворюють початковий оборотний капітал. За дефіциту перелічених ресурсів можуть залучати банківський кредит та інші позики для формування мобільної частини майна підприємства.

Для вже функціонуючих, а не новостворених підприємств, фінансування оборотних активів зводиться до покриття збільшення планової потреби в оборотних засобах, а саме: приросту нормативу власних оборотних засобів, додаткової потреби, що виникає при тимчасових фінансових труднощах, витратах, які виникають в процесі придбання короткострокових цінних паперів.

Усі джерела формування оборотних активів підрозділяються на власні, позикові і залучені (рис. 1.5). Власними називаються кошти підприємств, якими вони покривають мінімальні розміри оборотних активів (запасів і витрат), необхідні для забезпечення нормального, безперервного процесу виробництва та реалізації продукції. Вони постійно перебувають на підприємстві і строк користування ними не встановлюється. У цьому разі важливо забезпечити відповідність власних джерел фактичній наявності оборотних активів,

оскільки і їх надлишок або нестача негативно впливають на ефективність їх використання і виробництво загалом [21].

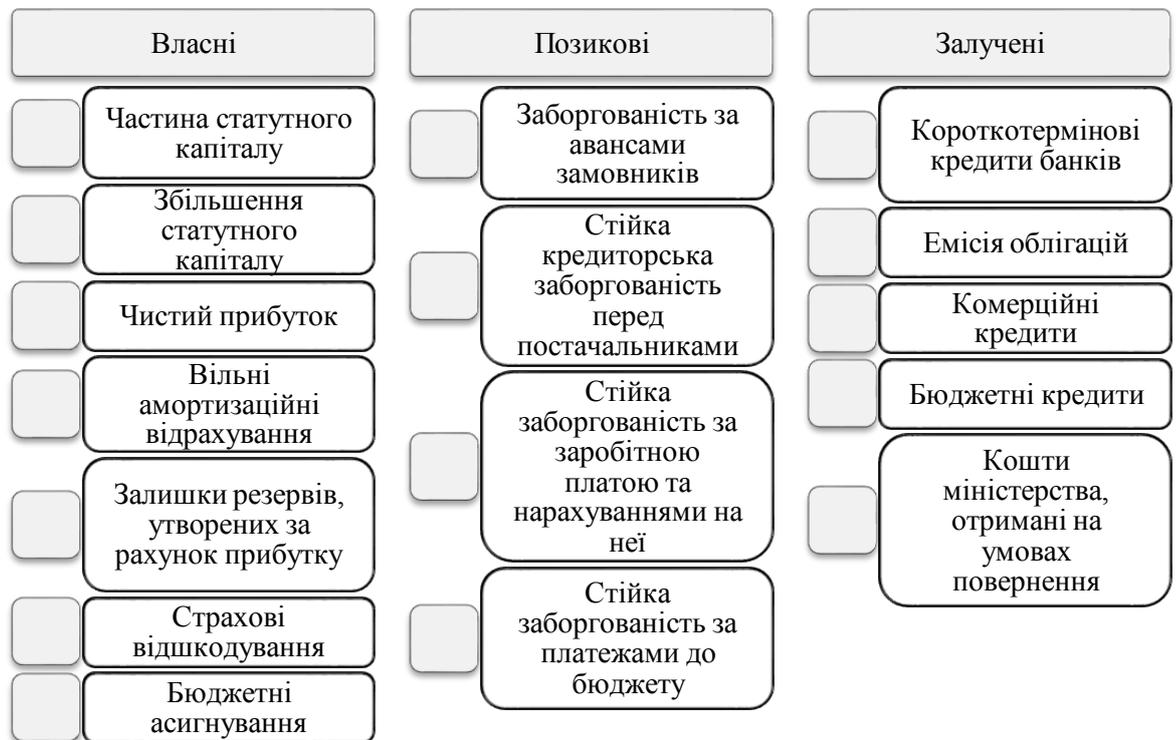

Рис. 1.5. Джерела формування та поповнення оборотних активів підприємства

Власні джерела, що спрямовані на створення оборотних активів на підприємствах, зараховуються до статутного фонду, утворюючи статутний капітал. Джерела формування оборотних активів відображаються в пасиві бухгалтерського балансу підприємства. Логіка побудови балансу, як основної фінансової моделі підприємства, підказує, що кожна стаття активів повинна мати джерело фінансування. Порядок формування джерел створення оборотних активів на підприємствах залежить від форми власності, покладеної в основу функціонування підприємства, специфіки його організаційної побудови та інших факторів. Джерела формування власних оборотних активів державних підприємств при їх організації визначаються вищою організацією. Як правило, це кошти бюджету, інших однотипних підприємств, централізовані

кошти вищих органів управління. На підприємствах з колективною формою власності у момент їх відкриття оборотні активи формуються за рахунок грошових і матеріальних внесків засновників, безповоротних внесків інших підприємств та громадян.

У подальшій роботі підприємств їх оборотні активи можуть поповнюватися за рахунок власних фінансових ресурсів (прибутку), залучених, позикових та інших джерел (додаткових внесків підприємств, дотацій з бюджетів, благодійних внесків юридичних та фізичних осіб).

Для діючих підприємств коло можливих джерел поповнення залежить від фінансового стану та результативності економічної діяльності. Власним джерелом поповнення оборотних активів є прибуток. Однак цим джерелом володіють тільки прибуткові підприємства, в яких вартість вкладеного оборотного капіталу після завершення кругообігу збільшується за рахунок частини отриманого чистого прибутку. А у збиткових підприємств вартість вкладеного оборотного капіталу, навпаки, зменшується на величину отриманих збитків.

Позиковими є кошти, які підприємства отримують у вигляді банківських кредитів з метою створення сезонних запасів матеріальних цінностей та покриття витрат виробництва. Ці кошти надаються підприємствам на певний строк, після завершення якого вони мають бути повернуті банку. Залученими називаються кошти, що не належать підприємству, проте внаслідок діючої системи розрахунків перебувають у його обігу.

В умовах сьогодення для більшості підприємств України характерна нестача оборотних активів через дефіцит фінансових ресурсів, що є однією з основних причин їх збиткової роботи. Серед джерел формування оборотних коштів слід виділити перш за все власний капітал підприємства у вигляді таких його елементів, як:

- статутний фонд (пайові внески членів-засновників, внески іноземних учасників, надходження від емісії цінних паперів);
- відрахування від прибутку;

- цільове фінансування та цільові надходження (з бюджету, галузевих і міжгалузевих позабюджетних фондів);
- приріст сталих пасивів (мінімальна заборгованість із заробітної плати працівникам, відрахування на обов'язкове пенсійне забезпечення);
- страхування (на соціальне страхування, резерв майбутніх платежів, авансування покупців).

Ще одним важливим власним джерелом формування оборотних активів є вільні залишки амортизаційних відрахувань. Хоча безпосереднє призначення амортизації – це фінансування відтворення основного капіталу, але процес нагромадження її необхідного обсягу для здійснення капітальних інвестицій довготривалий. Протягом цього періоду амортизацію можна тимчасово використовувати як джерело поповнення оборотного капіталу.

У процесі діяльності підприємство має змогу поповнювати найбільшу частину майна за рахунок коштів, що йому не належать, але постійно перебувають у його обігу і можуть бути використані в сумі їх мінімальних залишків. Це мінімальна заборгованість із оплати праці та тимчасово вільні залишки резерву на покриття майбутніх платежів, заборгованість бюджету та державним цільовим фондам тощо. Названі ресурси формують планову кредиторську заборгованість підприємства. На практиці її прирівнюють до власного оборотного капіталу. Однак в умовах ринкового господарювання функція такого джерела поповнення обмежується, оскільки щодо всіх поточних зобов'язань зменшується період їх перебування на підприємстві.

Власний капітал та довгострокові зобов'язання об'єднуються у, так звані, постійні пасиви. Короткострокові кредити і позики, кредиторська заборгованість й та частина довгострокових зобов'язань, термін погашення якої настає в поточному періоді, складають короткострокові (поточні) пасиви. Існують і так звані прирівняні до власних додаткові привернуті джерела, які раніше мали назву стійких пасивів. Це перш за все мінімальна заборгованість по оплаті праці і відрахуванням на соціальні потреби, тимчасово вільні цільові кошти підприємства, мінімальна заборгованість по податках до бюдже-

тів різних рівнів, резерви майбутніх витрат, доходи майбутніх періодів і т. д. При недостатності власних та прирівняних до них ресурсів для фінансування оборотних активів залучаються позикові кошти.

До позикових джерел формування оборотних засобів відносяться в основному короткострокові кредити і позики, зокрема банківські і комерційні кредити, позики. Вони зазвичай використовуються для покриття тимчасової, додаткової потреби у ресурсах. Основні напрями залучення кредитів для формування оборотних засобів: кредитування сезонних запасів сировини, матеріалів та витрат; тимчасовий дефіцит власних оборотних засобів.

Отже, вибір джерел фінансування майна підприємства є важливим аспектом фінансової діяльності на підприємстві, від чого перш за все залежить його ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість.

1.3. Показники ефективності використання майна

Оцінювання майнового стану підприємства та ефективності використання необоротних і оборотних активів є важливим етапом аналізу фінансового стану підприємства, що дає змогу визначити тенденції зміни ключових фінансових показників за визначений період та виявити резерви підвищення ефективності використання наявного майна підприємства.

У кризових умовах зовнішнього середовища прийняття управлінських рішень потребує володіння масивом інформації про стан майна підприємства, його структуру, структурну динаміку з метою найбільш раціонального його використання за обмеженого обсягу фінансових ресурсів та їх високої вартості. Отримання інформації потребує постійного моніторингу за діяльністю підприємства та проведення діагностики. Це дозволить не лише володіти необхідними даними, а й виокремлювати сильні та слабкі сторони підприємства, визначати можливості та загрози.

Основні етапи аналізу майна підприємства схематично відображені на рис. 1.6.

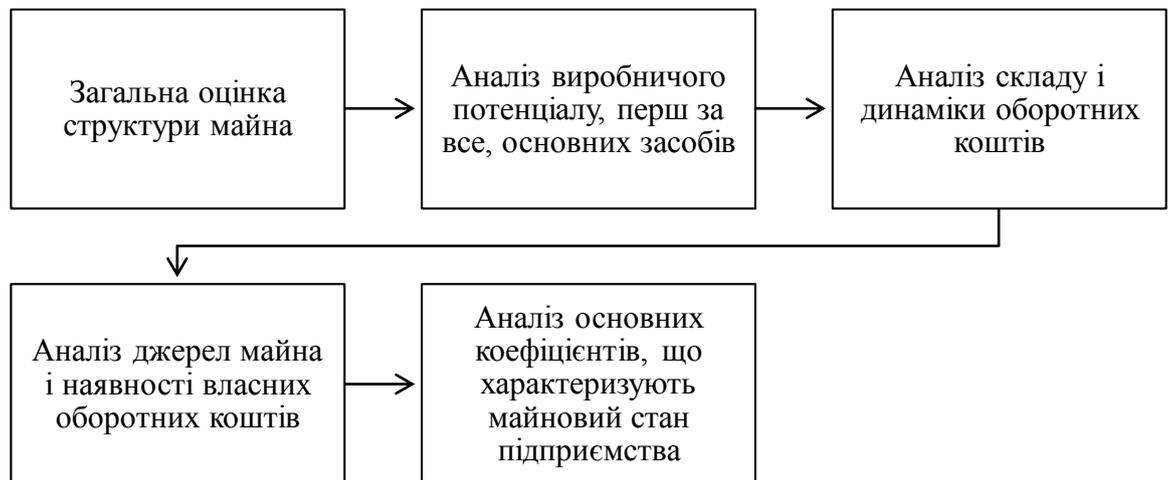

Рис. 1.6. Етапи аналізу майна підприємства

Основними підходами до аналізу майна підприємства є вертикальний і горизонтальний аналіз фінансової звітності; факторний аналіз, ступені взаємного впливу на діяльність підприємства причинно-наслідкових зв'язків, технічні прийоми аналізу майна. Вертикальний аналіз показує структуру майна підприємства та його джерел. Як правило, показники структури розраховуються у відсотках до валюти балансу. Відносні показники згладжують негативний вплив інфляційних процесів, які істотно утруднюють зіставлення абсолютних показників у динаміці. Горизонтальний аналіз звітності полягає у побудові однієї чи кількох аналітичних таблиць, в яких абсолютні показники доповнюються відносними темпами зростання (зниження), приросту.

Слід зауважити, що в умовах інфляції, котра характерна для умов сьогодні, цінність результатів горизонтального аналізу знижується.

Аналіз майна підприємства проводиться, як правило, за даними звіту про фінансовий стан підприємства (ф.1), приміток до фінансової звітності (ф.5), а також звіту про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос) (ф.11-ОФ).

Для горизонтального і вертикального аналізу майна підприємства складається агрегований баланс підприємства, на основі якого оцінюється структура і динаміка необоротних і оборотних активів.

Тенденції зміни майна підприємства слід пов'язувати з основними джерелами його формування. Тому аналіз майнового стану починається із дослідження структурної динаміки його складових та капіталу, котрим володіє підприємство задля визначення змін, які відбулися протягом аналізованого періоду. Для цього розглядаються показники пасиву балансу: підсумок, власний і позиковий капітал. Також слід перевірити правильність вкладення коштів в активи підприємства.

За інших рівних умов, ознаками позитивного майнового стану досліджуваного підприємства є:

- збільшення підсумку балансу в кінці звітної періоду в порівнянні з початковим;
- перевищення темпів приросту оборотних активів над необоротними;
- перевищення величини і темпів росту власного капіталу над позиковим;
- рівність темпів приросту кредиторської та дебіторської заборгованості.

За результатами горизонтального і вертикального аналізу, як правило, оцінюється стан активів і наявність коштів для погашення зобов'язань. Проте аналіз структури майна підприємства та його динаміки не дозволяє оцінити наскільки вигідно для інвестора вкладення коштів у це підприємство.

Основні групи відносних показників, за допомогою яких здійснюють оцінку майнового стану підприємства представлено на рис. 1.7.

Одним із ключових показників забезпеченості підприємства основними фондами є фондомісткість (Φ_M), що показує, на яку суму потрібно придбати основні виробничі фонди підприємству для випуску необхідних обсягів продукції (послуг). Його можна обчислити за формулою:

$$\Phi_M = \frac{\overline{OF}}{ЧД} = \frac{\Phi_{N\#1\ 1010\ \text{напoch}} + \Phi_{N\#1\ 1010\ \text{накін}}}{\frac{2}{\Phi_{N\#2\ 2000}}} \quad (1.1)$$

де $\overline{OF}$ – середньорічна вартість основних фондів; ЧД – чистий дохід від реалізації.

Рис. 1.7. Показники стану та ефективності використання основних фондів підприємства

Зменшення фондомісткості при одночасному збільшенні розміщення фінансових ресурсів в основних засобах і обсягів господарювання слід вважати як поліпшення фінансового стану.

Під фондоозброєністю праці ($\Phi_{\text{озбр}}$) розуміють показник ефективності використання основних виробничих фондів працівниками підприємства, який розраховується як співвідношення вартості активної частки основних виробничих фондів і чисельності промислово-виробничого персоналу в максимально завантажену робочу зміну підприємства ($\text{Ч}_{\text{пвп}}$), тобто за формулою:

$$\Phi_{\text{озбр}} = \frac{\overline{\text{ОФ}}}{\text{Чисельністьпрацівників}} = \frac{\text{ФН}^{\text{№1 1010 напоч}} + \text{ФН}^{\text{№1 1010 накін}}}{2 \cdot \text{Чисельністьпрацівників}} \quad (1.2)$$

Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства показує

питому вагу залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства і визначається як відношення залишкової вартості основних засобів до валюти балансу. Розраховується за формулою:

$$K_{\text{воф}} = \frac{\text{ОФ}_{\text{к.р.}}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{ФН}\text{№}1\ 1010\ \text{на кін}}{\text{ФН}\text{№}1\ 1300\ \text{на кін}} \quad (1.3)$$

де $\text{ОФ}_{\text{к.р.}}$ – залишок основних фондів на кінець періоду; ВБ – валюта балансу.

Одним із основних показників оцінки стану основних фондів є коефіцієнт зносу, який характеризує частку вартості основних фондів, що її списано на витрати виробництва у попередніх періодах. Коефіцієнт зносу визначається відношенням суми зносу основних фондів до балансової вартості основних фондів.

$$K_z = \frac{З}{\text{ПВ}} = \frac{\text{ФН}\text{№}1012\ \text{на кін}}{\text{ФН}\text{№}1011\ \text{на кін}} \quad (1.4)$$

де З – сума зносу основних фондів; ПВ – первісна вартість основних фондів.

Оберненим за змістом до коефіцієнту зносу є коефіцієнт придатності, котрий показує, яка частина основних фондів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

$$K_{\text{п}} = \frac{ЗВ}{\text{ПВ}} = \frac{\text{ФН}\text{№}1\ 1010\ \text{на кін}}{\text{ФН}\text{№}1\ 1011\ \text{на кін}} \quad (1.5)$$

де ЗВ – залишкова вартість основних фондів на кінець періоду.

Коефіцієнт оновлення основних фондів характеризує інтенсивність введення в дію нових основних фондів і показує частку введених основних

фондів за визначений період у загальній вартості основних фондів на кінець звітнього періоду.

$$K_{OH} = \frac{OF_H}{OF_{к.р.}} = \frac{\Phi N^{\circ}5 \ 2060 \text{ гр. 5}}{\Phi N^{\circ}1 \ 1011 \text{ на кін}} \quad (1.6)$$

де OF_H – вартість основних фондів, що надійшли.

Коефіцієнт вибуття показує інтенсивність вибуття основних фондів, тобто ступінь вибуття тих основних фондів, які або морально застаріли, або зношені й непридатні для подальшого використання. Позитивною в діяльності підприємства є ситуація, коли вартість уведених в дію основних фондів перевищує вартість вибулих основних фондів. Для цього розраховується коефіцієнт приросту основних фондів.

$$K_{виб} = \frac{OF_B}{OF_{п.р.}} = \frac{\Phi N^{\circ}5 \ 2060 \text{ гр. 8}}{\Phi N^{\circ} \ 1011 \text{ поч}} \quad (1.7)$$

де OF_B – вартість основних фондів, що вибули; $OF_{п.р.}$ – вартість основних фондів на початок року.

Одним із основних показників оцінки ефективності використання основних фондів є фондovіддача, яка характеризує обсяг виробленої підприємством продукції (послуг) у вартісних вимірниках одиницею основних виробничих фондів.

$$\Phi_{від} = \frac{ЧД}{OF} = \frac{\Phi 2 \text{ р. 2000}}{\frac{\Phi N^{\circ}1 \ 1010 \text{ на поч} + \Phi N^{\circ}1 \ 1010 \text{ на кін}}{2}} \quad (1.8)$$

Збільшення цього відношення слід тлумачити як підвищення ефективності управління основними засобами.

Під рентабельністю основних фондів розуміють показник ефективності

використання основних фондів підприємства, який розраховується як відношення прибутку від основної виробничої та невиробничої діяльності підприємства до середньорічної вартості основних виробничих фондів, тобто за формулою:

$$P = \frac{\text{ПдО}}{\text{ОФ}} * 100 = \frac{\text{Ф№2 2090}}{\frac{\text{Ф№1 1010 напоч} + \text{1010 накін}}{2}} * 100 \quad (1.9)$$

де ПдО – прибуток до оподаткування.

Інтегральний показник економічної ефективності використання основних фондів характеризує зв'язок між кількістю одиниць ресурсів, що застосовуються у процесі виробництва, та одержаною кількістю будь-якого продукту (результату діяльності):

$$I = \sqrt{\Phi_{\text{від}} * P} \quad (1.10)$$

Важливим аспектом діагностики та управління на підприємстві є мобільна частина майна – оборотні активи, вагомість дослідження ефективності використання яких підтверджується тим, що більшість виробничих підприємств не вміють управляти своїми оборотними активами, що призводить до значних витрат на їх утримання та знецінення. Наявність достатнього обсягу оборотних активів та їх ефективне використання забезпечує підприємству планові прибутки, безперебійне виробництво та достатній рівень ліквідності та платоспроможності.

На законодавчому рівні визначені основні показники, за якими здійснюється оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства. Таким чином, Методичними рекомендаціями щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [31] передбачено роз-

рахунок показників ефективності формування та використання оборотних активів в складі показників фінансової стійкості. Зокрема, виокремлюють коефіцієнт забезпечення власними засобами; оборотність коштів у розрахунках, обороти; час обороту коштів у розрахунках, днів; оборотність запасів, оборотів; час обороту запасів, днів; час обороту кредиторської заборгованості, днів; тривалість операційного циклу; тривалість фінансового циклу; коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості; оборотність власного капіталу; оборотність сукупного капіталу; коефіцієнт стійкості економічного росту; поточна платоспроможність.

У Положенні про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, визначено, що основними показниками, що відображають ефективність використання фінансових ресурсів, вкладених в оборотні активи, є: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, строк погашення кредиторської заборгованості, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів [41].

Результати діагностики оборотних активів дозволяють правильно планувати та управляти оборотними активами. У цьому аспекті в працях, що присвячені управлінню оборотних активів, основними показниками ефективності оборотних активів є коефіцієнт обертання оборотних коштів, тривалість обертання оборотних коштів, коефіцієнт завантаження оборотних коштів, рентабельність оборотних коштів, абсолютне та відносне вивільнення оборотних коштів [40].

І. О. Бланк у своїх працях пропонує здійснювати аналіз оборотних активів за показниками ділової активності, що дозволяє виявити як швидко обертаються фінансові ресурси підприємства, вкладені в його поточні активи [4].

Основними завданнями діагностики оборотних активів є:

– виявлення резервів підвищення ефективності їх використання та прискорення обертання;

- виявлення змін в складі та структурі оборотних активів в динаміці;
- оцінювання рівня ділової активності підприємства;
- визначення джерел фінансування оборотних активів в сучасних умовах;
- визначення потреби в додаткових коштах для фінансування оборотних активів;
- розрахунок частки ліквідних, швидко-, та повільноліквідних активів;
- виявлення факторів впливу на показники оборотності оборотних активів та їх негативну зміну;
- розробка управлінських рішень та їх реалізація.

На початковому етапі визначаються основні цілі, що повинні бути досягнуті у процесі діагностики. До пріоритетних цілей належать: виявлення резервів підвищення ефективності використання оборотних активів і розробка управлінських рішень; визначення стану використання оборотних активів, для встановлення рівня фінансового стану, інвестиційної привабливості кредитоспроможності підприємства; формування висновків щодо використання майнових цінностей підприємства та інше.

Діагностика оборотних активів повинна розпочинатись із аналізу абсолютних розмірів оборотних активів та визначення їх абсолютного і відносного відхилення в динаміці. Для прийняття управлінських рішень найбільш достовірним є проведення аналізу як мінімум за декілька попередніх років. Важливим аспектом є проведення аналізу структури оборотних активів у динаміці, що дозволяє отримати інформацію про дольову участь абсолютно ліквідних, повільноліквідних та швидколіквідних активів в складі оборотного капіталу. Діагностика змін оборотних активів у динаміці передбачає їх детальний аналіз залежно від розподілу на певні види.

У ході діагностики оборотних активів за їх видами необхідно здійснити їх розподіл, а пізніше в динаміці провести аналіз змін. Це дозволить виявити, яким чином змінився склад оборотних активів, джерела їх формування та визначити, яким чином, це пов'язано з діяльністю господарюючого суб'єкта.

Основними показниками, що відображають ефективність використання оборотних активів, є коефіцієнти ділової активності та рентабельності.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів характеризує відношення чистого доходу від реалізації продукції до суми оборотних засобів підприємства. Зменшення цього коефіцієнта свідчить про уповільнення обороту оборотних засобів.

$$K_{OOA} = \frac{ЧД}{OA_{сер}} = \frac{\Phi_2 \text{ р.2000}}{\frac{\Phi_1 \text{ р.(1195)п.р.+р.(1195)к.р.}}{2}} \quad (1.11)$$

де ЧД – чистий дохід; $OA_{сер}$ – середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.

Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань підприємства показує, скільки підприємству потрібно зробити оборотів, щоб сплатити в повному обсязі свої зобов'язання.

$$K_{OPZ} = \frac{ЧД}{PZ_{сер}} = \frac{\Phi_2 \text{ р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{ р. (1695) п. р. + р. (1695) к. р.}}{2}} \quad (1.12)$$

де $PZ_{сер}$ – середньорічна вартість поточних зобов'язань, тис. грн.

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації визначається як відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньої вартості запасів. Показує, скільки разів у середньому поповнювалися запаси компанії протягом звітнього року.

$$K_{OZ}^B = \frac{\Phi_2 \text{ р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{ р. (1100 + \dots + 1104) п. р. + р. (1100 + \dots + 1104) к. р.}}{2}} \quad (1.13)$$

де $Z_{сер}$ – середньорічна вартість товарно-матеріальних запасів.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів відображає число оборотів

запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

$$K_{\text{ОВЗ}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ВЗ}_{\text{сер}}} = \frac{\Phi_2 \text{р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{р. (1101) п. р.} + \text{р. (1101) к. р.}}{2}} \quad (1.14)$$

де $\text{ВЗ}_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість виробничих запасів, тис. грн.

Коефіцієнт оборотності готової продукції показує швидкість обороту готової продукції. Зростання коефіцієнта означає збільшення попиту на продукцію підприємства, зниження – на затоварення.

$$K_{\text{ОГП}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ГП}_{\text{сер}}} = \frac{\Phi_2 \text{р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{р. (1103) п. р.} + \text{р. (1103) к. р.}}{2}} \quad (1.15)$$

де $\text{ГП}_{\text{сер}}$ – середньорічний залишок готової продукції, тис. грн.

Коефіцієнт оборотності грошових засобів характеризує суму чистого доходу, що припадає на 1 грн. грошових засобів підприємства.

$$K_{\text{ОГЗ}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ГЗ}_{\text{сер}}} = \frac{\Phi_2 \text{р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{р. (1165 + 1166) п. р.} + \text{р. (1165 + 1166) к. р.}}{2}} \quad (1.16)$$

де $\text{ГЗ}_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість грошових засобів підприємства.

Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторській заборгованості дорівнює відношенню суми дебіторської заборгованості за певний період до загальної суми оборотних активів підприємства.

$$K_{\text{ВІДВ.}} = \frac{\text{ДЗ}}{\text{ОА}} = \frac{\Phi_1 \text{р. (1125 + \dots + 1155) к. р.}}{\Phi_1 1195_{\text{к.р.}}} \quad (1.17)$$

де ДЗ – загальна сума дебіторської заборгованості підприємства на кінець періоду, тис. грн.; ОА – загальна сума оборотного капіталу підприємства на кінець періоду, тис. грн..

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки разів протягом звітного року дебіторська заборгованість трансформується в реальні грошові кошти. Розраховується як відношення чистого доходу від реалізації до щорічної суми дебіторської заборгованості.

$$K_{\text{одз}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ДЗ}_{\text{сер.}}} = \frac{\Phi_{2\text{р.}} 2000}{\frac{\Phi_{1\text{р.}} (1125 + \dots + 1155)_{\text{п. р.}} + \text{р.} (1125 + \dots + 1155)_{\text{к. р.}}}{2}} \quad (1.18)$$

де ДЗ_{сер.} – середньорічна вартість дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.

Період погашення інкасації дебіторської заборгованості – індикатор ефективності відносин з клієнтами, який показує, як довго останні погашають свої рахунки. Коефіцієнт дає уявлення про платіжну дисципліну покупців.

$$T_{\text{одз}} = \frac{360}{K_{\text{одз}}}, \quad (1.19)$$

де ДП – кількість днів в звітному періоді (360 днів); К_{одз} – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості розраховують як суму дебіторської заборгованості, несплаченої в строк, до загальної суми дебіторської заборгованості підприємства.

$$K_{\text{опз}} = \frac{\text{ДЗ}_{\text{пр}}}{\text{ДЗ}} = \frac{\Phi_{5\text{р.}} 940 \text{ гр. } 5 + \text{р. } 940 \text{ гр. } 6}{\Phi_{1\text{р.}} 1125 \text{ к. р. } + 1155 \text{ к. р.}} \quad (1.20)$$

де ДЗ_{пр.} – сума дебіторської заборгованості, неоплаченої в передбачу-

ваний строк, тис. грн.; ДЗ - загальна сума дебіторської заборгованості підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує, скільки підприємству потрібно зробити оборотів, щоб сплатити виставлені рахунки по господарських операціях.

$$K_{\text{окз}} = \frac{\Phi_2 \text{ р. 2000}}{\frac{\Phi_1 \text{ р. (1610 + \dots + 1650) п. р. + р. (1610 + \dots + 1650) к. р.}}{2}} \quad (1.21)$$

де ЧД – чистий дохід, тис.грн; $K_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість кредиторської заборгованості підприємства, тис. грн.

Окрім показників ділової активності, для оцінки ефективності використання оборотних активів варто розраховувати рентабельність оборотних активів та коефіцієнт ефективності використання оборотних активів. Рентабельність оборотних активів характеризує ефективність використання оборотних активів і показує, скільки копійок чистого прибутку за певний період часу отримується на одну гривню вартості оборотних активів. Він розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості оборотних активів, помножене на сто відсотків. Збільшення цього показника відображає зростання ефективності використання оборотного капіталу, тобто збільшується обсяг чистого прибутку на кожную гривню, вкладену в оборотні засоби.

Рентабельність оборотних активів характеризує відносну прибутковість оборотних активів, позитивним буде збільшення.

$$P = \frac{\text{ЧП}}{O_{\text{сер}}} = \frac{\Phi_2 \text{ р. 2190}}{\frac{\Phi_1 \text{ р. (1195) п. р. + р. (1195) к. р.}}{2}} \quad (1.22)$$

де P – коефіцієнт рентабельності оборотних активів, %; ЧП – чистий прибуток, тис. грн.; $O_{\text{сер}}$ – середньорічна вартість оборотних активів, тис.

грн.

Інтегральний показник ефективності оборотних активів розраховується з використанням коефіцієнта оборотності оборотних активів та рентабельності оборотних активів.

$$I_{\text{еф.}} = \sqrt{\frac{K_{\text{ООА}} * P}{100}} \quad (1.23)$$

де $K_{\text{ООА}}$ – коефіцієнт оборотності оборотних активів; P – коефіцієнт рентабельності оборотних активів.

Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів показує, скільки на одну гривню середньорічної вартості нормованих оборотних засобів припадає гривень прибутку від продажу товарної продукції. Він визначається відношенням прибутку від продажу товарної продукції до середньорічної вартості нормованих оборотних активів. Чим більший цей показник, тим ефективніше використовуються оборотні активи підприємства.

Вагомими показниками, що розраховуються у процесі діагностики, є абсолютне та відносне вивільнення оборотних активів. За допомогою цих показників визначається вплив обсягу реалізації продукції та швидкості обертання оборотних активів на зміну їх розміру (потреби). Абсолютне вивільнення розраховується за формулою (1) [20]:

$$\Delta OA_{\text{абс}} = (T_{\text{об.1}} - T_{\text{об.0}}) \cdot \frac{ЧВ_{\text{реал.1}}}{360}, \quad (1.24)$$

де $T_{\text{об.1}}$, $T_{\text{об.0}}$ – тривалість обертання оборотних коштів у звітному та базовому роках відповідно, дні; $ЧВ_{\text{реал.1}}$ – чиста виручка від реалізації продукції у звітному році, грн.

Відносне вивільнення визначається як:

$$\Delta OA_{\text{відн.}} = \frac{ЧВ_{\text{реал.1}} - ЧВ_{\text{реал.0}}}{K_{\text{об.0}}}, \quad (1.25)$$

де $ЧВ_{\text{реал.1}}$, $ЧВ_{\text{реал.0}}$ – чиста виручка від реалізації продукції у звітному та базовому роках відповідно, грн; $K_{\text{об.0}}$ – коефіцієнт оборотності оборотних активів у базовому році.

Результат розрахунку абсолютного вивільнення показує, наскільки зросла (зменшилась) потреба в оборотних активах в результаті прискорення їх обертання. Показник відносного вивільнення свідчить про збільшення (зменшення) потреби в оборотних активах у результаті зміни чистої виручки від реалізації продукції.

Результати діагностики дозволяють сформулювати комплекс пропозицій для підприємства, які допоможуть покращити не лише майновий стан підприємства, а й обумовлять ріст позитивного фінансового результату і рентабельності. Основними управлінськими рішеннями в даному напрямку є:

- зменшення частки виробничих запасів, що не використовуються в діяльності та зниження витрат на їх утримання;
- реструктуризація дебіторської заборгованості (проведення обліку векселів в банку, здійснення факторингових операцій);
- прискорення оборотності оборотних активів;
- підвищення рентабельності оборотних активів;
- мінімізація витрат оборотних активів у процесі їх використання;
- оптимізація запасів сировини і незавершеного виробництва;
- скорочення тривалості виробничого циклу;
- поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення;
- прискорення реалізації товарної продукції;
- зменшення надлишку оборотних активів;
- реструктуризація дебіторської заборгованості;
- зменшення грошових коштів у касі та рахунках у банку, з метою зменшення ризику їх знецінення;

– створення обсягів запасів сировини у відповідності до встановлених нормативів.

Наявність якісних результатів діагностики передбачає проведення поетапного дослідження майна і потребує доступу до всієї необхідної інформації. Факторний аналіз показника оборотності оборотних активів дає можливість конкретизувати висновки щодо впливу чинників на зміну ділової активності господарюючого суб'єкта. Розрахунок показників оборотності можна здійснювати не лише за звітний рік, а й звітний місяць, квартал, що дасть змогу оперувати інформацією зміни ділової активності в часовому просторі. Достовірність отриманих результатів дозволяє приймати ефективні управлінські рішення і досягати поставлених цілей діяльності.

Підприємства, які своєчасно виявляють наявні проблеми у формуванні та використанні майна, мають вищі шанси виходу з кризової ситуації, яка склалась чи загрожує в подальшому, а ефективність використання майна забезпечує підприємству належний майновий та фінансовий стан для економічного зростання та зростання ринкової вартості підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПРАТ «ФІРМА «ПОЛТАВПИВО»

2.1. Аналіз структурної динаміки майна підприємства та джерел його формування

Пивоварна промисловість є однією із найбільш динамічних і посідає важливе місце в переробній промисловості України. Водночас, порівняно з європейськими ринками, вітчизняний пивний ринок ще не достатньо розвинений. Перспективи українського ринку пива залежать від рівня купівельної спроможності населення, впровадження новітніх енергозберігаючих технологій на виробництві, які забезпечать зниження собівартості готового продукту, а також розширення асортименту за рахунок створення та виробництво оригінальних сортів пива.

Розглядаючи представників ринку пивної індустрії, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» – одне з масштабних за виробничими потужностями товариств, зайняте у галузі виробництва та реалізації пива та безалкогольних напоїв.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» – підприємство харчової промисловості України, зайняте у галузі виробництва та реалізації пива та безалкогольних напоїв. Знаходиться за адресою вул. Європейська, 160, м. Полтава, Україна, 36008 [32]. Підприємство було створене на базі Полтавського пивоварного заводу, побудованого у 1965 році [32]. До середини 80-х років підприємство спеціалізувалося тільки на випуску пляшкового і розливного пива. У 1985 році був побудований цех з розливу безалкогольних газованих напоїв. Його виробнича лінія могла випускати до 470 тис. декалітрів продукції.

З 1998 року пивзавод розпочав співпрацю з німецькими технологами компанії «Kaltenberg». У кінці 1990-х років була введена в дію автоматична лінія з розливу в КЕГ-тару, потужністю 50 КЕГ на годину. Перші 4 циліндроконічних комбі-танка в Україні були запущені в 1999 році саме на полтавсь-

кому заводі. У 2000 році в Парижі «Полтавпиво» нагороджена золотою медаллю за збереження стійкості й уміння виживання в умовах фінансової кризи.

У 2001 році введено в експлуатацію лінію по наливу пива в КЕГ-тару потужністю 120 КЕГ на годину. У тому ж році був відкритий новий цех, в якому запроваджена прогресивна технологія розливу пива. Незабаром тут запрацювала ще одна лінія розливу в ПЕТ-пляшки й бочки (барильця), які стали фірмовим знаком полтавського пива. Автоматична лінія здатна випускати 36 тисяч пляшок на годину. За допомогою цих та інших нововведень завод вийшов на виробничу потужність 2,5 млн декалітрів продукції на рік [32]. Згодом, підприємство увійшло до «Донецької пивної групи», та окрім власних сортів випускало пиво під загальним для підприємств групи брендом «Дніпро» [32].

На підприємстві працює сучасне обладнання пропагації дріжджів і автоматична станція СІР. Автоматична лінія розливу пива в КЕГ-тару вийшла на виробничу потужність 120 КЕГ на годину [31]. У 2003 році завершено та запущено варильний цех фірми «Hurrmann AG» з повною комп'ютеризацією процесу варіння сусла.

У 2011 на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» відбувається повна реорганізація структур, модернізація виробництва, просування та впровадження нових методик і стратегій розвитку в цілому. Нині основні стратегії товарної політики підприємства направлені на об'єднання всіх сортів пива і напоїв під одним брендом «Полтава». У 2012 році запущено новий варильний цех з повною комп'ютеризацією процесу варіння сусла. Нині основні стратегії товарної політики підприємства направлені на об'єднання всіх сортів пива і напоїв під одним брендом «Полтава». Рестайлінг лінійки «Полтава», випуск безалкогольних соковмісних напоїв, квасу, нова фірмова пляшка.

В основі рецептури пива, яке виробляється на полтавському пивзаводі, лежить природний спосіб бродіння, використання якісних натуральних інгредієнтів. Особливу гармонію пиву надає місцева м'яка артезіанська вода,

видобута з власних свердловин. Продукція нагороджена багатьма золотими медалями на професійних конкурсах в Україні та за кордоном. До основних компонентів продукції ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» можна віднести пиво, квас та безалкогольні напої, які в свою чергу мають широкий смаковий асортимент.

Основними ринками збуту є центральний, східний і південний регіони України. Продукція реалізується в 22 областях України, а також відправляється на експорт.

На виробничий процес фірми досить помітно впливають сезонні зміни. Виробництво пива і безалкогольних напоїв влітку зростає в декілька разів у порівнянні із зимовими місяцями. Квас виготовляється лише в літній період.

До особливостей стану розвитку галузі виробництва, в якій здійснюється діяльність відноситься перенасичення ринку виробниками та товарами. Ринок в останні роки скорочується. Лідери ринку втрачають свої позиції на ринку, а локальні виробники нарощують виробництво. Конкуренція з боку таких міцних товаровиробників, як «АБІНБЕВЕФЕС УКРАЇНА», «Carlsberg Ukraine», «Оболонь» стимулює до роботи в нових сегментах ринку, впровадження нових технологій та нових товарів. Основні конкуренти емітента в галузі є «АБІНБЕВ ЕФЕС УКРАЇНА», «Carlsberg Ukraine», «Оболонь», «Перша Приватна Броварня».

У сучасних ринкових умовах господарювання ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» необхідне підвищення ефективності виробництва, результативності діяльності, конкурентоздатності продукції і послуг впровадженням науково-технічних нововведень, інноваційних форм господарювання і управління виробництвом та активізації підприємництва.

Також в умовах жорсткої конкурентної боротьби для забезпечення економічного розвитку, підприємство змушене перманентно проводити діагностику з метою підвищення результативності своєї діяльності.

Для визначення результативності діяльності підприємства має важливе як наукове, так і практичне значення. Таким чином можна не тільки оцінити

результативність роботи фірми, проаналізувати сумарний ефект різних структурних підрозділів та напрямків діяльності, а й визначити стратегію розвитку, розробити прогноз та перспективний план дій, встановити результати використання витрачених ресурсів.

Оцінюючи майновий стан підприємства у результаті складання агрегованого балансу було виявлено наступні зміни структури й динаміки балансу протягом досліджуваного періоду (табл. 2.1). Валюта балансу має позитивну динаміку до зростання 173177 тис. грн. у 2018 р. до 314051 тис. грн. у 2020 р. При цьому темп зростання у 2020 р. був значно вищим ніж у 2019 р. – активи збільшилися протягом 2020 р. більш ніж в 1,5 рази. Це свідчить про підвищення ефективності використання коштів на підприємстві.

У структурі сукупних активів підприємства питома вага необоротних і оборотних активів майже однакова, проте у 2020 р. частка необоротних активів зросла до 58,12 %. Збільшення частки необоротних активів свідчить про покращення матеріально-технічного устаткування підприємства (рис. 1.3).

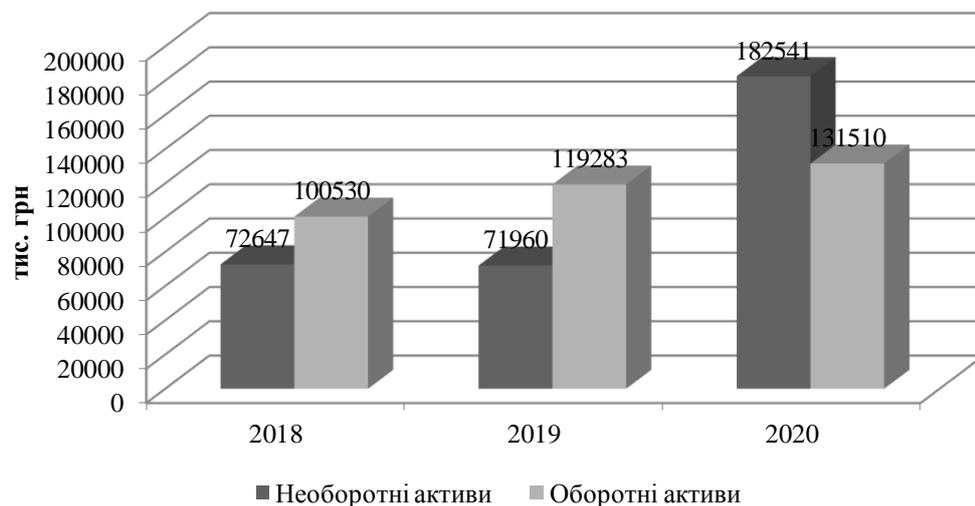

Рис.2.1. Структурна динаміка майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Оцінюючи необоротні активи, вагоме місце мають основні засоби та нематеріальні активи.

Таблиця 2.1

Агрегований баланс ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Актив	2018 рік			2019 рік			2020 рік			Відхилення (+,-) 2019/2018			Відхилення (+,-) 2020/2019			Темп зростання 2020/2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	3	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	5	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	7	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	9	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	11	
I	72647	41,95		71960	37,63		182541	58,12		-687,00	-4,32		110581,00	20,50		253,67
1. Необоротні активи (1095)	72645	41,95		71958	37,63		182539	58,12		-687,00	-4,32		110581,00	20,50		253,67
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	2	0,00		2	0,00		2	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		100,00
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	0	0,00		0	0,00		0	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	0	0,00		0	0,00		0	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00
1.4. Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1090)	0	0,00		0	0,00		0	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00
2. Оборотні активи (1195)	100530	58,05		119283	62,37		131510	41,88		18753,00	4,32		12227,00	-20,50		110,25
2.1. Запаси (1100+1110)	50889	29,39		44504	23,27		36281	11,55		-6385,00	-6,11		-8223,00	-11,72		81,52
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+1125+1155)	29358	16,95		36716	19,20		40662	12,95		7358,00	2,25		3946,00	-6,25		110,75
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	19035	10,99		37423	19,57		54493	17,35		18388,00	8,58		17070,00	-2,22		145,61
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	0,00		45	0,02		61	0,02		45,00	0,02		16,00	0,00		135,56
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	1248	0,72		595	0,31		13	0,00		-653,00	-0,41		-582,00	-0,31		2,18
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0,00		0	0,00		0	0,00		0,00	0,00		0,00	0,00		0,00
Всього майна (1300)	173177	100,00		191243	100,00		314051	100,00		18066,00	0,00		122808,00	0,00		164,22

Продовження таблиці 2.1

Пасив	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018		Темп зростання 2019/2018, %	Відхилення (+,-) 2020/2019		Темп зростання 2020/2019, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
									2			3
I									10			13
1. Власний капітал (1495)	107396	62,02	137114	71,70	257301	81,93	29718	9,68	127,67	120187	10,23	187,65
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	19688	11,37	914	0,48	20987	6,68	-18774	-10,89	4,64	20073	6,20	2296,17
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	46093	26,62	53215	27,83	35763	11,39	7122	1,21	115,45	-17452	-16,44	67,20
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	38106	22,00	44487	23,26	25516	8,12	6381	1,26	116,75	-18971	-15,14	57,36
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	7987	4,61	8728	4,56	10247	3,26	741	-0,05	109,28	1519	-1,30	117,40
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього капіталу (1900)	173177	100,00	191243	100,00	314051	100,00	18066	0,00	110,43	122808	0,00	164,22

У 2019 р. основні засоби мають незначне зниження до 71958 тис. грн. у порівнянні з попереднім роком, а у 2020 р. зростають майже у 2,5 рази та дорівнюють 182539 тис. грн., а їх питома вага становить 58,12 % від всього капіталу, що в свою чергу свідчить про підвищення виробничого потенціалу на підприємстві. Для більш наглядного розуміння структури оборотних активів висвітлено дані на діаграмах (рис. 2.2).

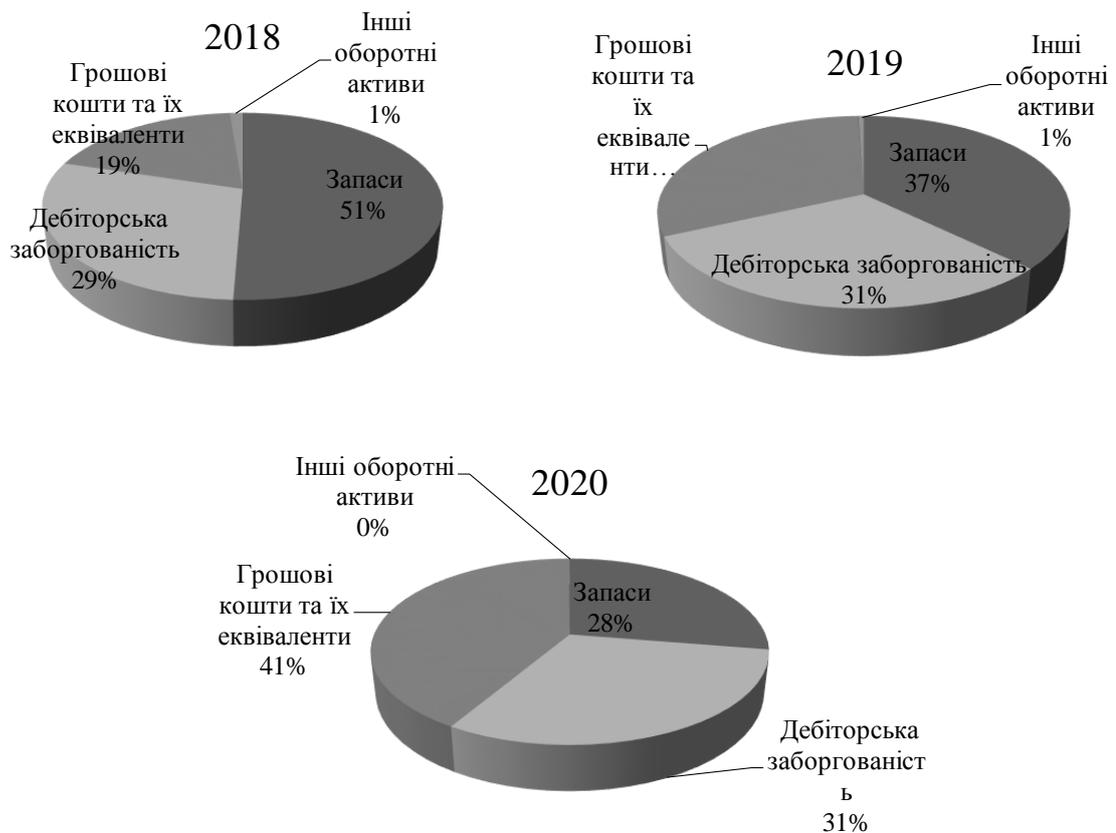

Рис. 2.2. Зміна структури оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2018-2020 рр.

Структура оборотних активів переважно складається із запасів, дебіторської заборгованості і грошових коштів та їх еквівалентів. Серед них найбільш питому вагу мають запаси, які становлять 51% оборотних активів у 2018 р., але протягом наступних років вони скорочуються до 28 %, що в свою

чергу свідчить про ефективне розпорядження запасами та прискорення їх оборотності.

Дебіторська заборгованість протягом досліджуваного періоду має практично незмінні показники і в середньому становить 30% оборотних активів.

У 2019 р. спостерігається зростання грошових коштів та їх еквівалентів на 12% у загальній структурі оборотних активів, а в наступному році вони зростають ще на 10%. Таким чином, скорочення запасів та збільшення грошових коштів на підприємстві свідчить про збут продукції та отримання прибутку.

Згідно пасиву балансу можна спостерігати зростання загальної величини за рахунок головним чином власного капіталу, що у 2020 р. становив 81,93 % від всього капіталу. У збільшенні частки власного капіталу вагому роль відіграв додатковий капітал, який у 2019 р. складав 9227 тис. грн., що на 1673 тис. грн. менше ніж у 2018 р., а у 2020 р. відбулося різке зростання до 84807 тис. грн. Таким чином, власний капітал у 2020 р. зріс до 257301 тис. грн., що у порівнянні з попередніми роками більше у 2 рази. (рис. 2.3).

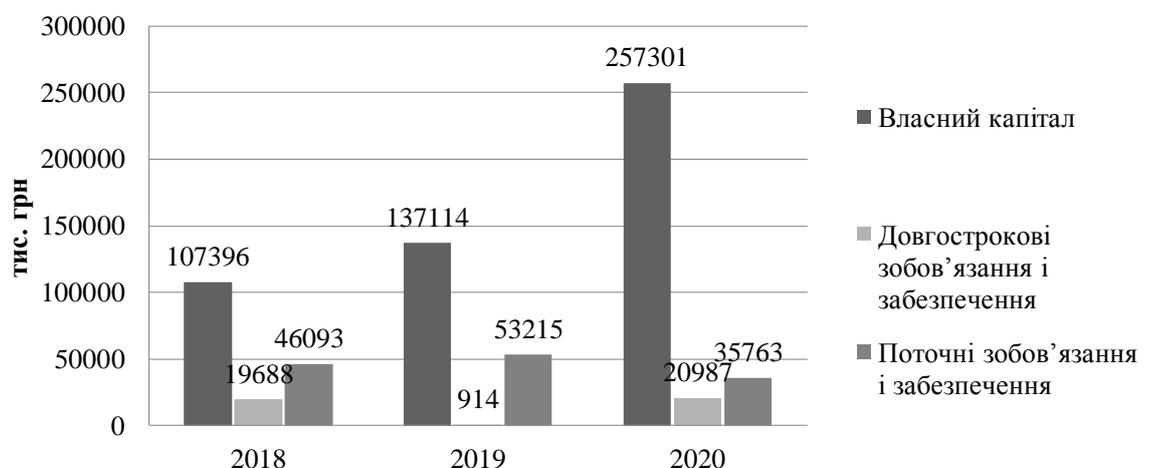

Рис. 2.3. Структура пасиву балансу на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Додатковий капітал – це капітал, внесений засновниками понад суму статутного капіталу, а також капітал, накопичений внаслідок здійснення операцій щодо дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів, одержання необоротних активів на безоплатній основі та інших видів додаткового капіталу. На ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» таке різке зростання додаткового капіталу було сформовано за рахунок дооцінки необоротних активів. Дані показники свідчать також про зростання рівня фінансової незалежності підприємства і підвищення його резервного позикового потенціалу, тобто здатності підприємства залучати позикові кошти на вигідніших умовах.

Аналізуючи довгострокові зобов'язання можна відмітити, що у 2019 р. вони зменшилися до 914 тис. грн., що на 18 754 тис. грн. менше ніж у 2018 р., та на 20073 тис. грн. ніж у 2020 р. Така динаміка свідчить про погашення значної частки довгострокових зобов'язань підприємством у 2019 р., але опираючись на отримані результати видно, що у 2020 р. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» вже мало нові довгострокові зобов'язання.

Поточні зобов'язання мають найбільший показник протягом досліджуваного періоду у 2019 р. та становлять 53215 тис. грн., що на 7122 тис. грн. більше ніж у попередньому, а у 2020 р. відбувся спад на 16,44 %, тому поточні зобов'язання зменшилися до 35763 тис. грн. Таким чином, зниження частки поточних зобов'язань з одночасним збільшенням частки довгострокових зобов'язань сприяє зниженню ризику втрати фінансової стійкості (рис. 2.4).

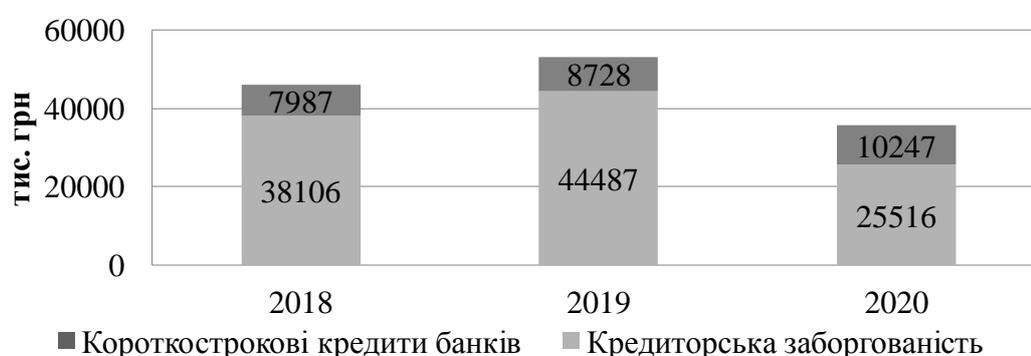

Рис. 2.4. Структура короткострокових позикових джерел фінансування майна ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2018-2020 рр.

З метою визначення раціонального співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства, а також виявлення можливості залучення додаткових джерел фінансування проведемо аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості
ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2018-2020 роках

Найменування статей	На кінець року		Найменування статей	На кінець року		Співвідношення ДЗ і КЗ	
	абсолютне значення, тис. грн	питома вага, %		абсолютне значення, тис. грн	питома вага, %	Δ	%
2018 рік							
Дебіторська заборгованість	29358	100,00	Кредиторська заборгованість	38106	100,00	-8748,00	0,00
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	26335	89,70	1. За товари, роботи, послуги	31839	83,55	-5504,00	6,15
2. По розрахунках	2937	10,00	2. По розрахунках	6267	16,45	-3330,00	-6,44
3. Інша дебіторська заборгованість	86	0,29	3. Інша кредиторська заборгованість	0	0,00	86,00	0,29
2019 рік							
Дебіторська заборгованість	36716	100,00	Кредиторська заборгованість	44487	100,00	-7771,00	0,00
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	34725	94,58	1. За товари, роботи, послуги	18562	41,72	16163,00	52,85
2. По розрахунках	1881	5,12	2. По розрахунках	7532	16,93	-5651,00	-11,81
3. Інша дебіторська заборгованість	110	0,30	3. Інша кредиторська заборгованість	18393	41,34	-18283,00	-41,05
2020 рік							
Дебіторська заборгованість	40662	100,00	Кредиторська заборгованість	25516	100,00	15146,00	0,00
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	35099	86,32	1. За товари, роботи, послуги	8099	31,74	27000,00	54,58
2. По розрахунках	5361	13,18	2. По розрахунках	9852	38,61	-4491,00	-25,43
3. Інша дебіторська заборгованість	202	0,50	3. Інша кредиторська заборгованість	7565	29,65	-7363,00	-29,15

Проаналізувавши дебіторську та кредиторську заборгованість можна сказати, що протягом 2018-2019 років кредиторська заборгованість більша за дебіторську, а у 2020 році вона зменшується майже у 2 рази у порівнянні з попереднім роком, і таким чином, дебіторська заборгованість перевищує кредиторську, це свідчить про те, що підприємство частково погасило свої зобов'язання перед кредиторами (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Динаміка співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Таким чином, у 2018 році у загальному кредиторська заборгованість складала 38106 тис. грн., а дебіторська – 29358 тис. грн., у 2019 р. кредиторська зростає до 44487 тис. грн., а дебіторська – до 36716 тис. грн., де в обох випадках питому вагу становить заборгованість за товари, роботи та послуги. У 2020 році ситуація змінюється і вже дебіторська заборгованість перевищує кредиторську на 15146 тис. грн., це свідчить про те, що підприємство чудово функціонує, адже спроможне не тільки погасити свої кредиторські зобов'язання, а ще й надати позику дебіторам.

Отже, ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» притаманні позитивні риси фінансового стану підприємства, а саме:

- збільшення валюти балансу протягом досліджуваного періоду з 173177 тис. грн. у 2018 р. до 314051 тис. грн. у 2020 р.;
- збільшення нерозподіленого прибутку з 27178 тис. грн. у 2018 р. до 100858 тис. грн. у 2020 р.;
- збільшення резервного капіталу з 1902 тис. грн. у 2018 р. до 4220 тис. грн. у 2020 р.;
- відносна рівновага дебіторської заборгованості з кредиторською.

У загальному підприємство має гарні показники агрегованого балансу станом на 2018-2020 рр., оскільки спостерігається зростання власного капіталу, що свідчить про зростання незалежності фірми.

Підсумовуючи можна зазначити, що підприємство має неабияку ресурсну базу для інвестування, враховуючи стан пасивів та склад активів. Проте воно вирішило міцно закріпитися у обраному сегменті, доводячи до ідеалу незалежності свої показники і зменшуючи будь які ризикові категорії. А отримані показники стабільності можуть надати час для повної реорганізації ринку збуту, аби зменшити дебіторську заборгованість.

2.2. Оцінювання показників стану та ефективності використання необоротних та оборотних активів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

З використанням горизонтального й вертикального аналізу майна й капіталу підприємства, їх динаміки не можна дати відповіді на запитання, наскільки вигідно для інвестора вкладення коштів у певне підприємство, проте можна оцінити стан активів і наявність коштів для погашення зобов'язань.

Необоротні активи складають вагомую частку майна підприємства. Основні фонди – важлива складова необоротних активів. Тому оцінка їх стану та ефективності використання є важливим етапом аналізу. Результати розрахунків наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Показники оцінки основних фондів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1. Показники оцінки забезпеченості підприємства основними фондами					
1.1. Фондомісткість (КФМ)	0,25	0,22	0,40	87,79	181,57
1.2. Фондоозброєність (КФО)	271,17	255,64	446,43	94,27	174,63
1.3. Коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства (Коз)	0,41	0,37	0,57	90,28	152,88
2. Показники оцінки стану та руху основних фондів					
2.1. Коефіцієнт зносу основних засобів (КЗОЗ)	0,67	0,69	0,15	102,48	21,60
2.2. Коефіцієнт придатності основних засобів (КПОЗ)	0,33	0,31	0,85	94,94	272,72
2.3. Коефіцієнт оновлення основних засобів (КООЗ)	0,04	0,04	0,11	102,52	267,64
2.4. Коефіцієнт вибуття основних засобів (КВОЗ)	0,00	0,00	0,04	1215,77	1166,58
2.5. Коефіцієнт приросту основних засобів (КПОЗ)	0,12	0,12	0,08	106,20	251,82
3. Показники оцінки ефективності використання основних фондів					
3.1. Фондовіддача (КФВ), грн.	3,96	4,51	2,49	113,91	55,08
3.2. Коефіцієнт рентабельності основних засобів (КРОЗ), %	0,27	0,52	0,34	190,86	64,10
3.3. Інтегральний показник ефективності використання основних засобів (Іоз)	0,74	1,09	0,65	147,45	59,42

Аналізуючи показники оцінки основних фондів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» можна сказати, що фондомісткість є величиною зворотною до фондівіддачі. Цей показник дає можливість визначити вартість основних засобів на одну гривню виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами.

За нормальних умов фондівіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення. За 2018-2019 рр. ці показники мають позитивну тенденцію, а за 2020 р. коефіцієнт фондівіддачі зменшився у порівнянні з попереднім роком на 2,02 грн/грн, а фондомісткості – збільшився на 0,18 грн/грн (рис. 2.6). Такі показники свідчать про неефективне використання основних фондів, оскільки у 2020 р. мають тенденції, які не відповідають нормативам.

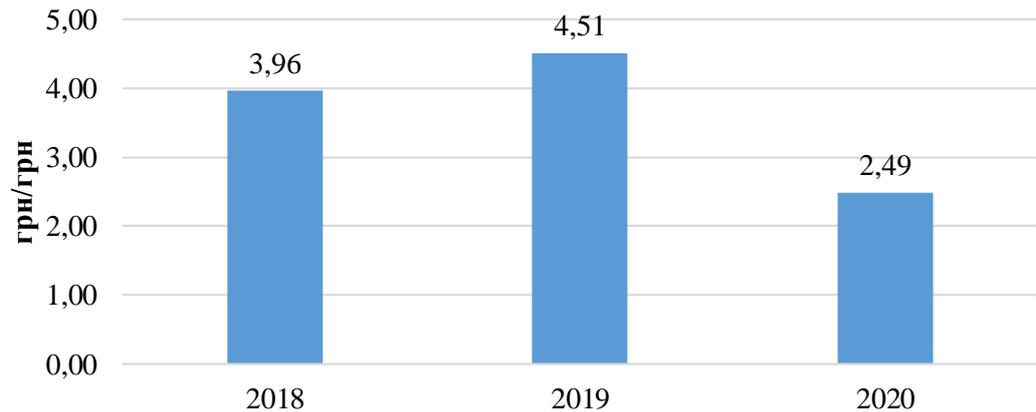

Рис. 2.6. Динаміка фондовіддачі ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Забезпеченість підприємства основними виробничими засобами визначається рівнем фондоозброєності праці. Останню розраховують як відношення вартості основних виробничих засобів до чисельності працівників підприємства. Збільшення рівня фондоозброєності є позитивним фактором.

Порівнюючи 2018-2020 рр. видно, що коефіцієнт фондоозброєності у 2019 р. зменшується до 255,64, що свідчить про зменшення кількості основних засобів. У 2020 р. цей показник зростає майже у 2 рази і дорівнює 446,43. Причиною цього є зростання величини основних засобів (рис. 2.7).

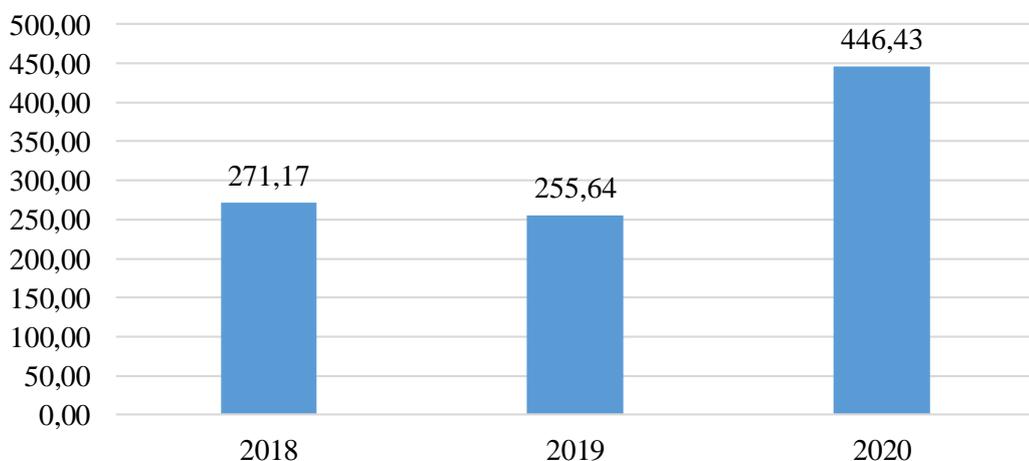

Рис. 2.7. Фондоозброєність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020рр.

Оцінюючи коефіцієнт вартості основних фондів в активах підприємства спостерігається спад у 2019 р. до 0,37 грн/грн, що свідчить про наближення до критичної позначки (0,2-0,3) та зниження реального виробничого потенціалу, в результаті чого потрібно терміново шукати кошти для виправлення становища. Але у 2020 р. цей показник зростає до 0,57 грн/грн, що свідчить про підвищення виробничого потенціалу на підприємстві.

Щодо показників оцінки стану та руху основних фондів можна зазначити, що коефіцієнт зносу основних засобів зростає протягом 2018-2019 рр., а у 2020 р зазнав різкого спаду та дорівнює 0,15 грн/грн. Це означає, що підприємство оновило основні засоби виробництва, тобто обладнання. Саме про це свідчить також коефіцієнт оновлення основних засобів, що зростає у 2020 р. до 0,11 грн/грн. Звідси коефіцієнт вибуття свідчить, що частина обладнання була замінена на нове, оскільки він зростає у 2020 р. та дорівнює 0,04 грн/грн. Для більш наглядного розуміння дана група показників висвітлена на рис. 2.8.

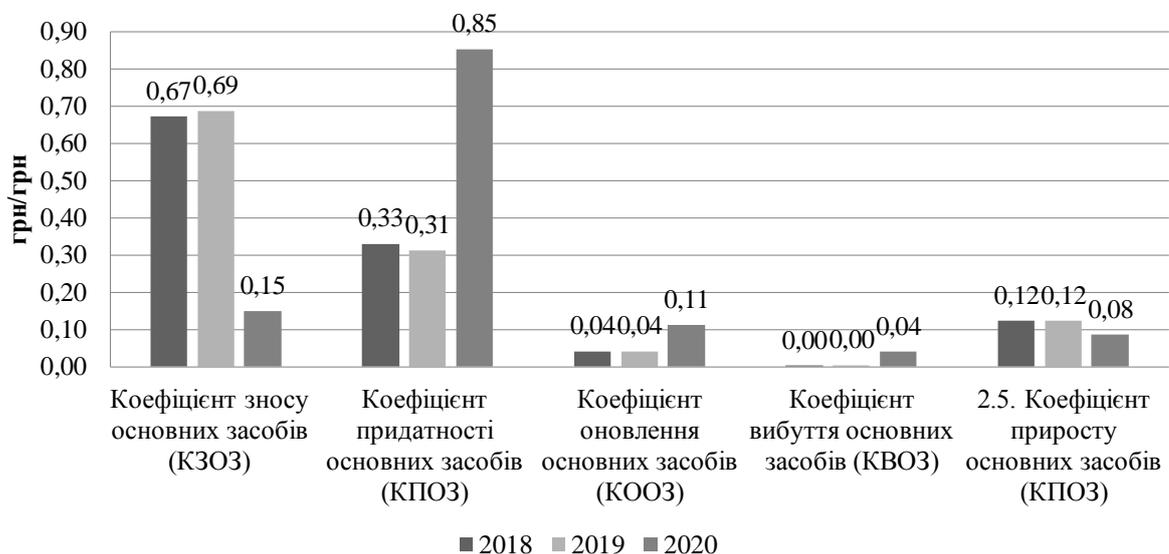

Рис. 2.8. Показники оцінки стану та руху основних фондів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020рр.

Аналізуючи показник рентабельності основних засобів можна сказати, що він розраховується як співвідношення чистого прибутку до середньоріч-

ної суми виробничих активів та є індикатором ефективності виробничого процесу в компанії. Даний коефіцієнт має підвищення у 2019 р. на 0,25 грн/грн, хоча в наступному році зазнає зниження на 0,18 грн/грн, причиною цього зниження є значне збільшення середньорічної суми виробничих активів.

Індекс інтегрального показника характеризує збільшення протягом 2018-2019 рр. на 0,35, а у 2020 р. зменшення на 0,44 інтегральної ефективності використання активної частини основних засобів за звітний рік у порівнянні з попереднім періодом.

Показники, які одержані при розрахунку впливу факторів на зміну показників ефективності використання основних засобів є умовні. Адже будь-яке зростання основних засобів розглядається як фактор, який знижує фондовіддачу, проте в умовах технічного прогресу ріст основних засобів, особливо їх активної частини є закономірним явищем, тому керівництво повинно прагнути до ефективного його використання.

Розрахуємо показники ефективності використання оборотних коштів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (табл. 2.4). Аналізуючи дані таблиці, слід зазначити, що підприємство має низький коефіцієнт оборотності активів, що має спадну динаміку.

Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань у 2019 р. має спад на 1,38 грн/грн у порівнянні з 2018 р., а у 2020 р. зростає на 1,56 грн/грн. (рис. 2.9). Це свідчить про необхідність працювати в напрямку оптимізації оборотних активів. Для цього можна продати частину незавантажених необоротних активів, знизити суму запасів, вжити заходів по поверненню дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації свідчить про кількість оборотів, що здійснили запаси за рік. Середнє значення показника за 2018-2020 рр. свідчить, що запаси на підприємстві здійснили 6,9 оборотів за рік.

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (поточних активів) (КООА)	3,05	2,94	2,49	96,22	84,60
Коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань (КОПЗ)	6,83	5,45	7,01	79,80	128,55
Коефіцієнт оборотності товарно-матеріальних запасів по виручці від реалізації (КОЗВ)	6,20	6,77	7,72	109,24	113,98
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів (Ковз) *Товз	8,58	9,54	11,81	111,19	123,82
Коефіцієнт оборотності готової продукції (КОГП) *ТОГП	59,44	65,68	47,10	110,50	71,72
Коефіцієнт оборотності грошових засобів (КОГЗ) *ТОГЗ	17,39	11,44	6,78	65,80	59,29
Коефіцієнт відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість (Квідв.)	0,29	0,31	0,31	105,40	100,45
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (КОДЗ)	9,63	9,78	8,06	101,51	82,42
Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості, днів (ТОДЗ)	37,90	37,33	45,42	98,51	121,66
Коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості (КПДЗ)	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (КОКЗ)	8,20	6,35	8,92	77,40	140,47
Рентабельність оборотних активів (Р)	0,21	0,34	0,44	161,22	128,58
Інтегральний показник ефективності оборотних активів	0,65	0,88	0,74	135,52	84,15

Порівнюючи коефіцієнт оборотності виробничих запасів спостерігається зростання протягом досліджуваного періоду, це означає, що відбувається стабільне вдосконалення політики управління запасами.

Рис. 2.9. Коефіцієнти оборотності оборотних активів та поточних зобов'язань за 2018-2020 рр. на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Коефіцієнт оборотності готової продукції характеризує, у скільки разів виручка від реалізації продукції перевищує середні запаси готової продукції. Згідно отриманих даних ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2018 р. цей коефіцієнт дорівнює 59,44 грн/грн, а у 2019 р. зростає до 65,68 грн/грн, що є позитивною тенденцією. Проте у 2020 р. знижується до 47,10 грн/грн, на це вплинуло зменшення виручки від реалізації продукції (рис. 2.10).

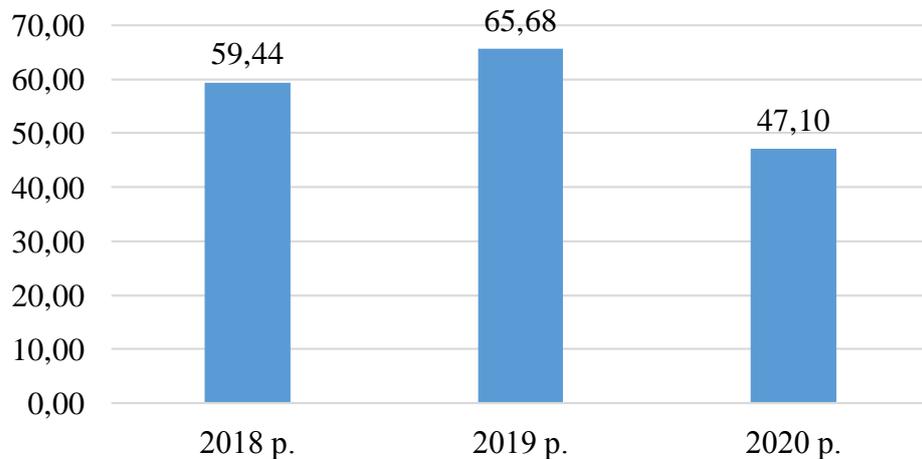

Рис. 2.10. Коефіцієнти оборотності готової продукції за 2018-2020 рр. на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Аналізуючи коефіцієнт оборотності грошових засобів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр. спостерігається тенденція до скорочення з 17,39 грн/грн у 2018 р. до 6,78 грн/грн у 2020 р., це вказує на фінансові ускладнення.

Порівнюючи коефіцієнти відволікання оборотного капіталу в дебіторську заборгованість, які зростають у 2019 р. до 0,31 грн/грн та протягом 2020 р. залишаються на цьому рівні.

Кількість оборотів дебіторської заборгованості (коефіцієнт оборотності) показує, у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. На даному підприємстві цей коефіцієнт у 2018 р. дорівнює 9,63 обороти, у 2019 р. має незначне зростання до 9,78, але у 2020 р. знижується до 8,06, про що свідчить зниження у 2020 році виручки від реалізованої продукції.

Період погашення (інкасації) дебіторської заборгованості у 2018 році має 37,9 днів та знижується до 37,33 у 2019 р., що є позитивним для цього показника, проте у 2020 р. зростає до 45,42 днів, що негативно впливає на загальну тривалість операційного та фінансового циклів. Оскільки цей коефіцієнт характеризує роль дебіторської заборгованості у фактичній тривалості фінансового та загального операційного циклу підприємства.

Оцінюючи коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості можна сказати, що спостерігається зниження у 2019 р. на 1,85 днів у порівнянні з попереднім та зростання у 2020 р. на 2,57 днів (рис. 2.11.) .Та все ж підприємство має відносно не високі показники, що свідчить про швидке погашення кредиторської заборгованості.

Аналізуючи коефіцієнт рентабельності оборотних активів спостерігається тенденція до зростання протягом досліджуваного періоду, що є гарним показником. Адже чим вище значення цього коефіцієнта, тим більше ефективно використовуються обігові кошти.

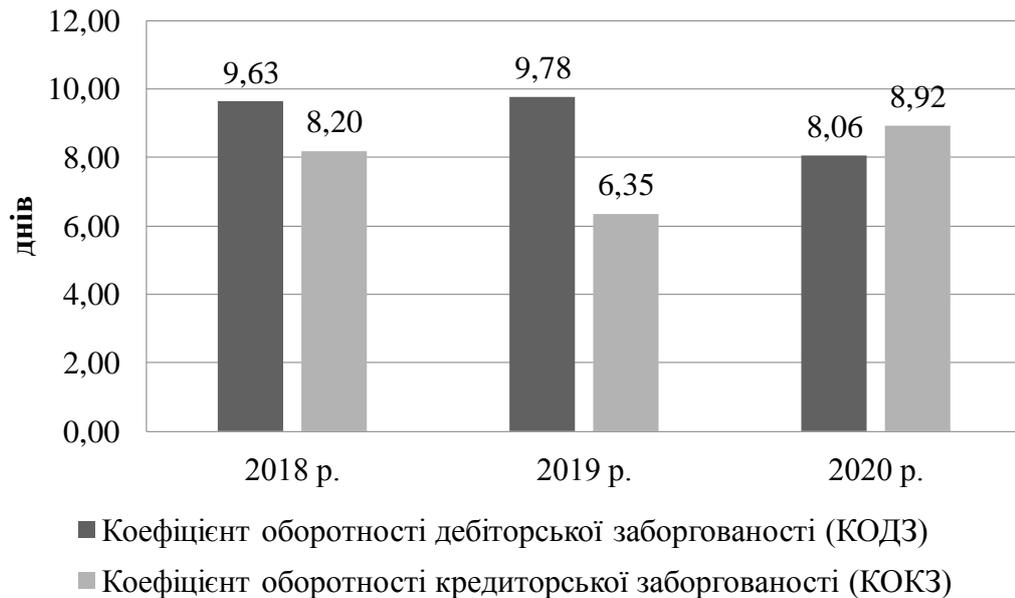

Рис. 2.11. Порівняння коефіцієнтів оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості за 2018-2020 рр. на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Таким чином, на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» коефіцієнти ефективності використання оборотних активів мають не однозначні показники. У підприємства є деякі проблеми з оборотністю активів і зобов'язань. Щодо інших коефіцієнтів спостерігаються позитивні показники, але у 2020 р. зазнається їх погіршення, фактором чого є коронакриза в країні, яка спричинила економічний занепад багатьох підприємств.

2.3. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Від майнового стану підприємства на пряму залежить його ліквідність, платоспроможність та прибутковість. Тому на наступному етапі дослідження варто проаналізувати ці результуючі показники діяльності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» з метою оцінювання ефективності використання його майна.

Ліквідність підприємства свідчить про наявність грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань даного періоду. Складемо й проаналізуємо ліквідність балансу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» (табл. 2.5).

Баланс ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво»

Актив	2018	2019	2020	Пасив	2018	2019	2020	Надлишок +, -		
								2018	2019	2020
Група А1 Грошові кошти	19035	37423	54493	Група П1 Поточні зобов'язання Кредиторська заборгованість за товари, роботи	46093	53215	35763	-27058	-15792	18730
Група А2 Дебіторська заборгованість, Готова продукція	33898	42056	48589	Група П2 Короткострокові кредити банку	0	0	0	33898	42056	48589
Група А3 Виробничі запаси, незавершене виробництво	47597	39804	28428	Група П3 Довгострокові зобов'язання	19688	914	20987	27909	38890	7441
Група А4 Необоротні активи	72647	71960	182541	Група П4 Власний капітал	107396	137114	257301	-34749	-65154	-74760
Баланс гр. 1+2+3+4	173177	191243	314051	Баланс гр. 1+2+3+4	173177	191243	314051	-	-	-

Отже, побудувавши баланс ліквідності, виявлено такі співвідношення між групами:

2018 р.	2019 р.	2020 р.
$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 < П1 \\ A2 > П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{l} A1 > П1 \\ A2 > П2 \\ A3 > П3 \\ A4 < П4 \end{array} \right\}$

Тобто, протягом досліджуваного періоду відбулися зміни у ліквідності балансу, а саме у 2020 році, що говорить про оптимізацію роботи підприємства.

У 2018-2019 роках вартість абсолютно ліквідних активів не перевищує суму найбільш термінових боргів підприємства, таким чином абсолютна ліквідність балансу не забезпечується. Протягом цього періоду на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» грошові кошти перебували в дефіциті, тому підприємство більшою мірою мало поточні зобов'язання та кредиторську заборгованість і тому не могло погасити термінову заборгованість на дату складання балансу.

Швидколіквідні активи протягом 2018-2020 років за вартістю перевищують суму відносно термінових боргів та мають зростаючу тенденцію від 33898 тис. грн. у 2018 р. до 48589 тис. грн. у 2020 р. У такому випадку у найближчій перспективі підприємство залишиться платоспроможним.

Вартість середньоліквідних активів перевищує суму середньотермінових боргів на 38890 тис. грн. у 2019 р, що більше на 10981 тис. грн. ніж у попередньому році, а у 2020 р. ця сума зменшується до 7441 тис. грн., що забезпечить платоспроможність підприємства у середньостроковій перспективі.

Водночас, вартість важко ліквідних і неліквідних активів повинна бути меншою від вартості довгострокових зобов'язань і власного капіталу, що забезпечить стійкість підприємства у віддаленій перспективі.

Так як у 2018-2020 роках спостерігається виконання співвідношення $A1+A2 \geq П1 + П2$; $A4 \leq П4$, то можна зробити висновок про поточну ліквідність, яка свідчить про платоспроможність підприємства.

На основі порівняння майбутніх надходжень і платежів ($A3 \geq P3$; $A4 \leq P4$), можна зробити висновок про перспективну ліквідність. За весь аналізований період нерівності виконуються, тому підприємство має достатній рівень перспективної ліквідності, а отже і прогнозованої платоспроможності.

Кожна частина оборотного капіталу підприємства, має власну ліквідність, тобто здатністю перетворюватися за визначений термін у грошову форму, при відношенні до суми короткострокових зобов'язань показує, яку частку короткострокових зобов'язань підприємство «покриє».

Значення коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за досліджуваний період наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

№ з/п	Показники	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
					2019/2018	2020/2019
1	Власний оборотний капітал, тис. грн	54437	66068	95747	121,37	144,92
2	Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), грн/грн	2,18	2,24	3,68	102,77	164,05
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності, грн/грн	1,37	1,67	3,04	122,57	181,78
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн/грн	0,41	0,70	1,52	170,29	216,67
5	Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей, грн/грн	1,03	0,75	0,79	72,43	106,27
6	Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості, грн/грн	0,74	0,79	1,36	107,46	171,91

Проаналізувавши дані таблиці 2.5, можна зробити висновок, що власний оборотний капітал збільшився протягом 2018-2020 рр. від 52237 тис. грн. у 2018 р. до 95747 тис. грн. у 2020 р. (рис. 2.12). Підвищення частки власного оборотного капіталу свідчить про зміцнення фінансового стану підприємства.

ва, збільшення робочого капіталу, підвищення платоспроможності і ліквідності боргових зобов'язань, зростання фінансової незалежності.

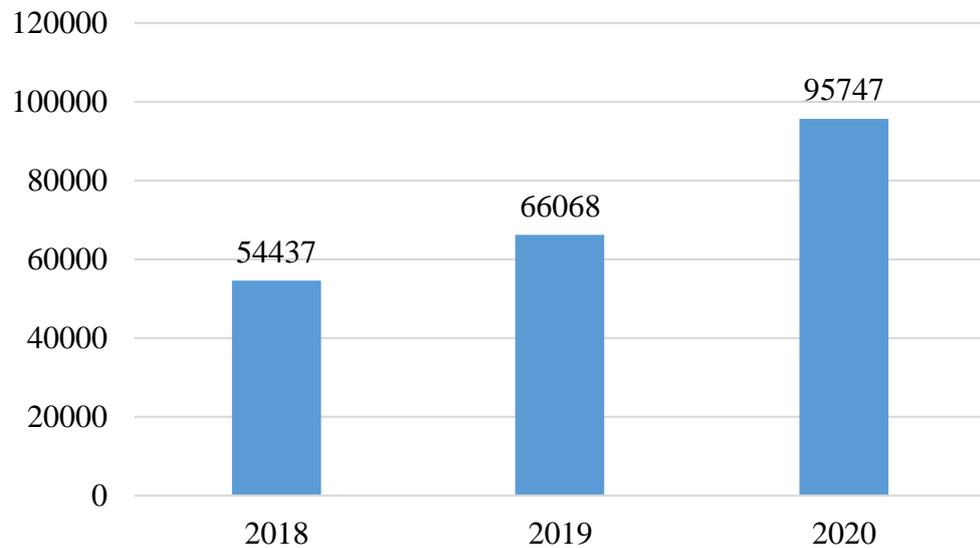

Рис. 2.12. Динаміка власного оборотного капіталу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Загальний коефіцієнт ліквідності зростає від 2,18 грн/грн у 2018 р. до 3,68 грн/грн у 2020 р. Поточні активи повинні вдвічі перевищувати короткострокові зобов'язання, що говорить про здатність підприємства протягом року погасити свої поточні зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності зростає від 1,37 грн/грн. у 2018 р. до 3,68 грн/грн у 2020 р. Так як нормативним значенням є 0,7-0,8 грн/грн, а згідно отриманих результатів показник перевищує 1, то це означає, що короткострокові зобов'язання підприємства можуть бути швидко погашені найближчим часом за рахунок наявних коштів та можливих надходжень.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити негайно. Нормативним значенням вважається 0,2 – 0,3 грн/грн. У даному випадку коефіцієнт зростає від 0,41 грн/грн. у 2018 р. до 1,52 грн/грн. у 2020 р., що свідчить про ліквідність підприємства та здатність негайно погасити свої поточні зобов'язання (рис. 2.13).

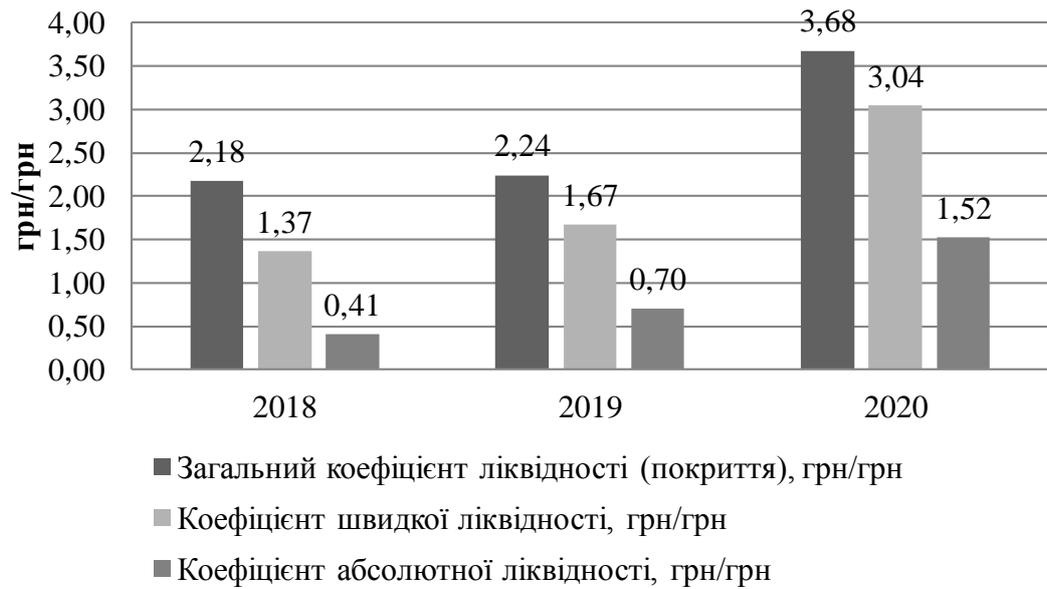

Рис. 2.13. Динаміка показників ліквідності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей показує якою мірою поточні зобов'язання покриваються запасами. Найкраще поточні зобов'язання покриваються запасами у 2018 р. і ця частка становить 1,03, потім даний показник спадає до 0,75 грн/грн. у 2019 р., та має незначне підвищення у 2020 р. до 0,79 грн/грн. Це означає, що на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у 2019-2020 рр. зменшилася кількість запасів та збільшилося поточних зобов'язань.

Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості зростає від 0,74 грн/грн у 2018 р. до 1,36 грн/грн у 2020 р. Це показує якою мірою очікувані надходження від дебіторів будуть використані для погашення короткострокових зобов'язань.

Платоспроможність — це одна з характеристик фінансової стійкості підприємства, яка показує наявність у нього коштів, достатніх для погашення боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями та одночасного здійснення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції.

Для оцінки поточної платоспроможності на підприємстві розраховують такі показники (табл. 2.7):

Таблиця 2.7

Показники платоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

№ з/п	Показники	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
					2019/2018	2020/2019
1	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами, грн/грн	0,54	0,55	0,73	102,29	131,45
2	Коефіцієнт загальної платоспроможності, грн/грн	2,63	3,53	5,53	134,20	156,63
3	Коефіцієнт фінансового лівериджу, грн/грн	0,18	0,01	0,08	0,37	1223,61
4	Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності, грн/грн	1,08	1,13	2,02	104,91	178,86
5	Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості, грн/грн	0,28	0,26	0,09	91,81	33,46
6	Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами, грн/грн	0,32	0,48	0,29	146,86	61,15

Аналізуючи показники платоспроможності можна зробити висновок, що коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами зростає протягом 2018-2020 рр. від 0,54 грн/грн у 2018 р. до 0,73 грн/грн у 2020 р. Даний коефіцієнт має бути не нижчим за 0,5, а отже, підприємство достатньо забезпечене власними оборотними коштами для формування запасів.

Коефіцієнт загальної платоспроможності зростає протягом досліджуваного періоду від 2,63 у 2018 р. та у 2020 р. досягає 5,53 грн/грн. Нормальний фінансовий стан вважається, коли - 2,0 — 2,6 грн/грн., а отже, дане підприємство забезпечене ресурсами оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань (рис. 2.14). Аналізуючи коефіцієнт фінансового лівериджу спостерігається спад у 2019 р. до 0,01 грн/грн., що на 0,17 грн/грн. менше ніж у 2018 р., а у 2020 р. відбулося незначне зростання до 0,08 грн/грн.

Цей показник характеризує можливість погашення довготермінових позик і здатність підприємства функціонувати тривалий час. На зміну цього коефіцієнта вплинуло зменшення довгострокових зобов'язань у 2019 р.

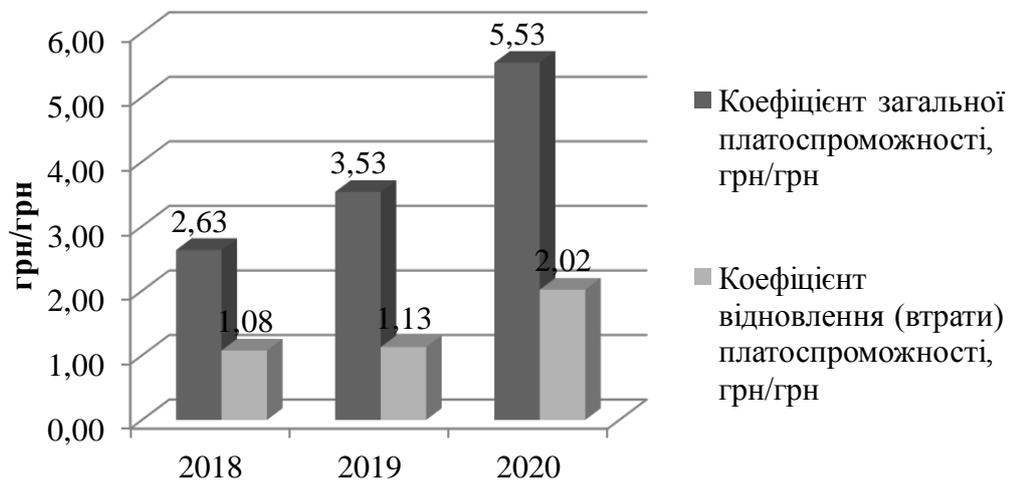

Рис. 2.14. Динаміка коефіцієнтів загальної платоспроможності та відновлення (втрати) платоспроможності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Розглядаючи коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності спостерігається зростання даного показника від 1,08 у 2018 р. до 2,02 грн/грн. у 2020 р. Оскільки коефіцієнт перевищує одиницю, то це означає, що підприємство має реальну можливість протягом 3 місяців втратити свою платоспроможність.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» зменшується від 0,28 грн/грн. у 2018 р. до 0,09 грн/грн. у 2020 р. Такі показники говорять про те, що підприємство має малу частку кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторській заборгованості, яка у 2020 р. зменшується на 0,17 грн/грн, що свідчить про збільшення частки погашення заборгованості перед кредиторами (рис. 2.15).

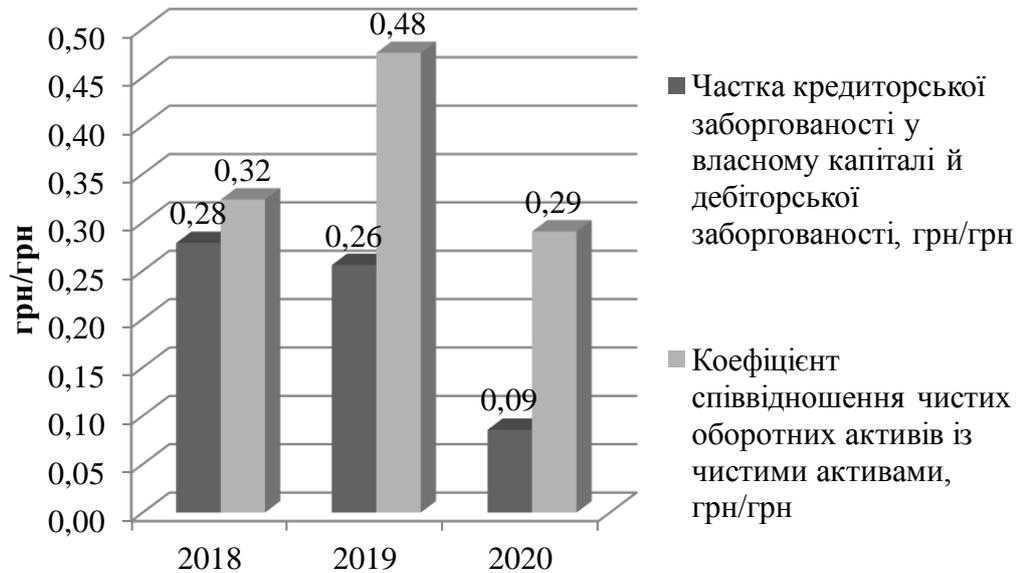

Рис. 2.15. Динаміка частки кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості та коефіцієнта співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами дорівнює 0,32 грн/грн у 2018 р., потім зростає у 2019 р. до 0,48, та у 2020 р. зазнає спаду до 0,29. Цей показник свідчить про те, що чисті оборотні активи на даному підприємстві переважають над чистими активами.

Таким чином, можна зробити висновок, що ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» ліквідне та платоспроможне, оскільки має достатньо коштів для того, щоб погасити свої поточні зобов'язання та його загальні активи перевищують загальні зобов'язання.

Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його прибуток, який формується як фінансовий результат за всіма видами його діяльності: операційній, інвестиційній, фінансовій. Операції формування та розподілу прибутку підприємства відображається у звіті про фінансові результати підприємства (форма №2) [34].

Динаміку проведення операцій формування і розподілу прибутку підприємства проаналізуємо в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз формування та розподілу прибутку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр., тис. грн.

№ з/п	Показник	Рядок Ф№2	Розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абс. відх. (6-5)	Абс. відх. (7-6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		293278	323013	311784	29735	-11229
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		214639	221304	204621	6665	-16683
3	Валовий прибуток	2090	(p1-p2)	78639	101709	107163	23070	5454
4	Інші операційні доходи	2120		12872	11895	14301	-977	2406
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(p1+p4)	306150	334908	326085	28758	-8823
6	Адміністративні витрати	2130		13577	14732	16173	1155	1441
7	Витрати на збут	2150		43252	46485	47710	3233	1225
8	Інші операційні витрати	2180		10045	12209	13138	2164	929
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+2150+2180)	(p2+p6+p7+p8)	281513	294730	281642	13217	-13088
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(p5-p9)	24637	40178	44443	15541	4265
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	(2200+2220+2240)		0	0	0	0	0
12	Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності	(2250+2255+2270)		4309	2664	2302	-1645	-362
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(p10+p11-p12)	20328	37514	42141	17186	4627
14	Витрати з податку на прибуток	2300		3700	7796	10322	4096	2526
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(p13-p14)	16628	29718	31819	13090	2101
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		75	0	87802	-75	87802
17	Сукупний дохід	2465	(p15+p16)	16703	29718	119621	13015	89903

Проаналізувавши формування та розподіл прибутку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр. можна відзначити, що чистий дохід від реалізації продукції у 2019 р. зростає до 323013 тис. грн., а у 2020 р. знижується до 311784 тис. грн (рис. 2.16). Така сама тенденція спостерігається і з собівартістю реалізованої продукції, що в свою чергу є однією із причин зміни чистого доходу, що свідчить про зростання масштабів діяльності підприємства, розширення сфер діяльності та зміцнення позицій на ринку.

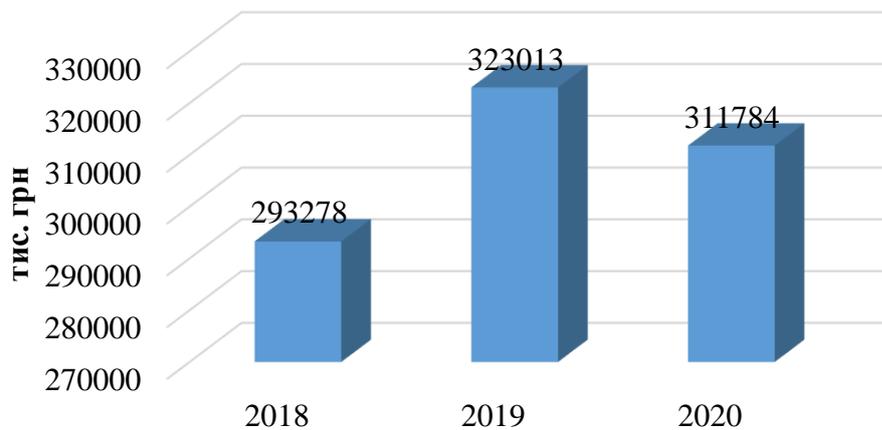

Рис. 2.16. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Валовий прибуток має зростаючу динаміку протягом досліджуваного періоду від 78639 тис. грн. у 2018 р. та до 107163 тис. грн. у 2020 р., що свідчить про підвищення ефективності виробництва.

Сумарні операційні доходи складаються із чистого доходу від реалізації продукції та інших операційних доходів, та зростає у 2019 р. до 334908 тис. грн., а у 2020 р. зменшується до 326085 тис. грн.

Сумарні операційні витрати зростають у 2019 р. на 13217 тис. грн. У порівнянні з попереднім роком, а у 2020 р. зазнають спаду до 281642 тис. грн., серед яких найбільш питому вагу має собівартість реалізованої продукції. Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати мають зростаючий характер протягом досліджуваного періоду та також входять до сумарних операційних витрат (рис. 2.17).

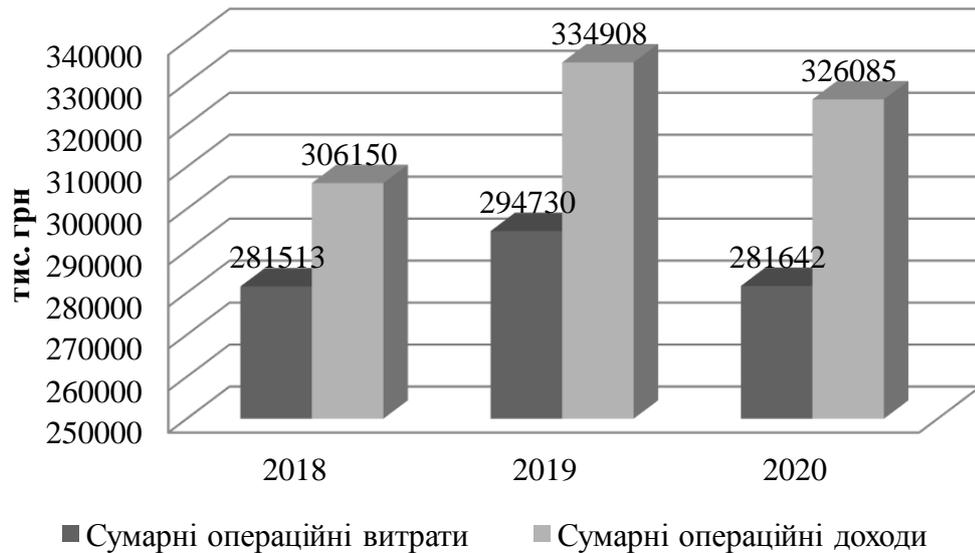

Рис. 2.17. Динаміка сумарних операційних доходів та витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Прибуток від операційної діяльності зростає від 24637 тис. грн. у 2018 р. до 44443 тис. грн. у 2020 р., що свідчить про нарощування обсягів виробництва, розумну асортиментну політику та підвищення якості продукції.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» протягом досліджуваного періоду не має доходу від інвестиційної та фінансової діяльності.

Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності мають спадну тенденцію від 4309 тис. грн. у 2018 р. до 2302 тис. грн. у 2020 р., що є позитивним.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування з кожним роком зростає та у 2020 р. досягає 42141 тис. грн., що свідчить про зростання швидкості обороту капіталу, оскільки при її зростанні до суб'єкта господарської діяльності скоріше повертаються витрачені кошти. Таким чином, зростають обсяги виробництва і прибуток, який у 2020 р. становить 31819 тис. грн.

Сукупний дохід має зростаючу тенденція від 16703 тис. грн. у 2018 р. до 119621 тис. грн. у 2020 р. (рис. 2.18). Причиною такого зростання є збільшення прибутку, але суттєву роль у 2020 р. відіграв інший сукупний дохід після оподаткування, що зріс до 87802 тис. грн.

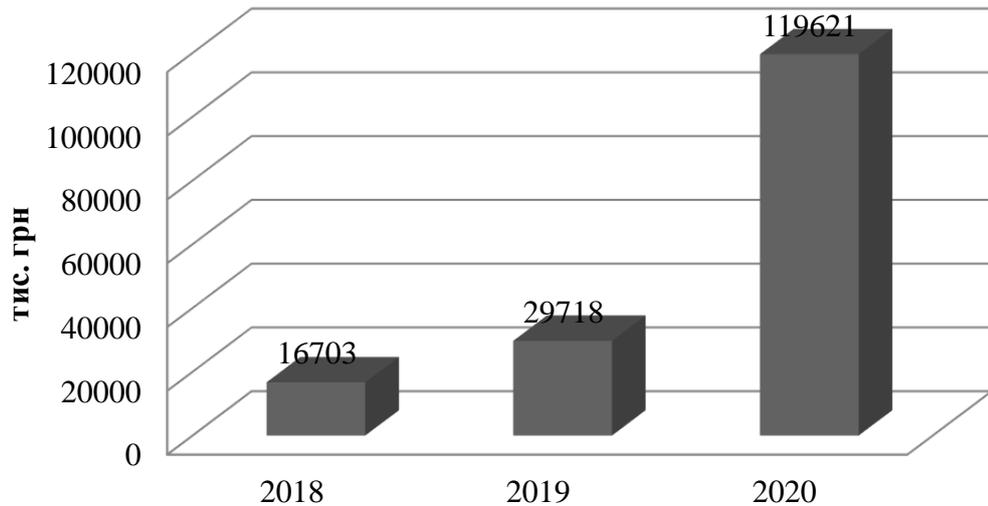

Рис. 2.18. Динаміка сукупного доходу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Аналізуючи вище наведені розрахунки можна зазначити, що доходи переважають над витратами, що є позитивним, оскільки підприємство отримує прибуток, та мають зростаючу динаміку (рис. 2.19).

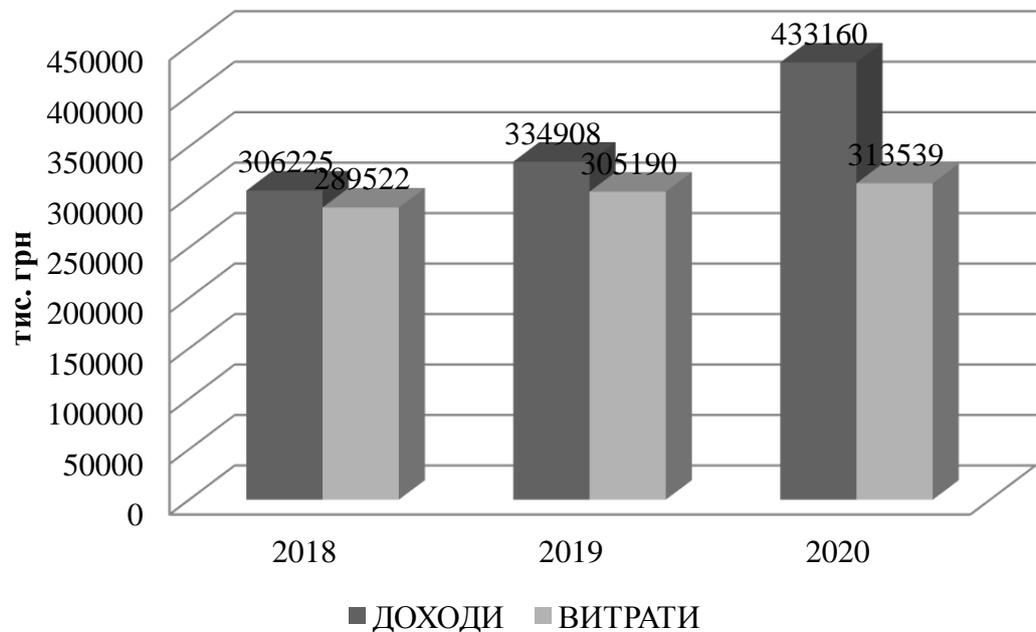

Рис. 2.19. Динаміка доходів та витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Доходи переважно складаються з чистого доходу від реалізації продукції, який у 2018-2019 рр. в середньому становить 95 % питомої ваги від доходів в цілому, а решта припадає на інші операційні доходи. У 2020 р. ситуація дещо змінюється, оскільки на підприємстві з'являється інший сукупний дохід до оподаткування, який дорівнює 107075 тис. грн. та становить майже 25 % від загального доходу. Інший сукупний дохід свідчить про те, що на підприємстві відбулася переоцінка основних засобів та нематеріальних активів, результатом чого є додатковий дохід (рис. 2.20).

Рис. 2.20. Структура доходів ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Розглядаючи витрати на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» видно, що найбільш питому вагу має собівартість реалізованої продукції, яка за досліджуваний період мала тенденцію до зниження від 74,14 % у 2018 р. до 65,26 % у 2020 р. Серед інших витрати вагоме місце посідають витрати на збут, які в середньому дорівнюють 15 % від загальних витрат та зростають від 43252 тис. грн. у 2018 р. до 47710 тис. грн. у 2020 р.

За результатами виконаного аналізу проведемо оцінку динаміки доходів та витрат підприємства, які безпосередньо впливають на формування його чистого прибутку, та проаналізуємо динаміку окремих показників доходів і витрат підприємства за досліджуваний період у таблиці 2.9 [3].

Таблиця 2.9

Аналіз динаміки показників дослідження доходів і витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік, тис.	2019 рік, тис.	2020 рік, тис.	Відхилення 2019/2018		Відхилення 2020/2019	
	грн	грн	грн	+, - тис.грн.	темп росту, %	+, -тис.грн.	темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Доходи	306225	334908	433160	28683	109,37	98252	129,34
2. Витрати	289522	305190	313539	15668	105,41	8349	102,74
3. Прибуток (збиток) від звичайної діяль- ності (п.1 - п.2)	16703	29718	119621	13015	177,92	89903	402,52
4. Середньорічна вартість активів	171256,50	182210	252647	10953,5	106,40	70437	138,66
5. Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	293278	323013	311784	29735,00	110,14	-11229,00	96,52
6. Рентабельність активів, % (п.3 : п.4)	9,75	16,31	47,35	6,56	167,22	31,04	290,30
7. Рентабельність продаж, % (п.3 : п.5)	5,70	9,20	38,37	3,50	161,54	29,17	417,02
8. Рентабельність витрат, % (п.3 : п.2)	5,77	9,74	38,15	3,97	168,79	28,41	391,80
9. Виручка від ре- алізації в 1 грн. до- ходів (п.5 : п.1)	0,96	0,96	0,72	0,01	100,71	-0,24	74,63
10. Доходи на 1 грн. активів (п.1 : п.4)	1,79	1,84	1,71	0,05	102,79	-0,12	93,28
11. Доходи на 1 грн. витрат (п.1 : п.2)	1,06	1,10	1,38	0,04	103,75	0,28	125,89

Проаналізувавши показники дослідження доходів і витрат ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр. можна сказати, що доходи та витрати мають зростаючу тенденцію. Доходи в свою чергу перевищують витрати, в результаті чого утворюється прибуток від звичайної діяльності, який зростає від 16703 тис. грн. у 2018 р. до 119621 тис. грн. у 2020 р., що свідчить

про зростання обсягу продажів та зниження собівартості реалізованої продукції у 2020 р. до 204621 тис. грн.

Середньорічна вартість активів протягом 2018-2020 рр. зростає від 171256,50 тис. грн. до 252647 тис. грн., що вважається позитивним фактором, оскільки супроводжується ще зростанням виручки та прибутку.

Аналізуючи рентабельність активів, продаж та витрат спостерігається зростаюча тенденція, що в свою чергу свідчить про підвищення ефективності використання активів підприємства та продажу продукції, а також про підвищення прибутковості від витрат (рис. 2.21).

Рис. 2.21. Порівняльна динаміка показників рентабельності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Виручка від реалізації в 1 грн. доходів протягом 2018-2019 рр. має показник 0,96, а у 2020 р. знижується до 0,72, таку ж тенденцію мають і доходи на 1 грн. активів, які у 2019 р. дорівнюють 1,84, а у 2020 р. – 1,71. Доходи на 1 грн. витрат зростають протягом досліджуваного періоду від 1,06 до 1,38, що в цілому позитивним значенням, оскільки доходи перевищують витрати на підприємстві.

Таким чином, ізоляціоністська політика та виробництво на нових, модернізованих потужностях значного покращили підсумкові результати діяльності досліджуваного підприємства. Ефективність використання майна протягом 2018-2020 рр. в цілому зросла, що відобразилося на основних результатуючих показниках його діяльності. Так, платоспроможність ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» мала значно кращі показники, рентабельність підприємства суттєво збільшилася у 2020 році, зростає чистий дохід і прибуток підприємства. Рекомендовано продовжувати модернізацію обладнання, що дало б змогу зекономити час на виробництві продукції, а також переглянути свою політику з дебіторами, оскільки дебіторська заборгованість значно перевищує кредиторську у 2020 році і її обіговість уповільнюється. Причиною такого збільшення є неплатоспроможність покупців, що негативно впливає на фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення процесів формування та використання майна підприємства

В сучасних кризових умовах виникає необхідність удосконалення існуючих та формування нових підходів до ефективного використання майна підприємства, його аналізу та оцінки, з урахуванням деструктивного впливу зовнішнього середовища бізнесу.

Незважаючи на воєнний стан за період з лютого по травень 2022 року було відкрито більше 30 тис. нових підприємств, тому актуальним є удосконалення процесів формування майна в умовах війни як на етапі створення нового підприємства, так і в подальшому. Головним принципом формування майна підприємства є забезпечення відповідності обсягу і структурі майна обсягу та структури виробництва і збуту продукції, який повинен реалізовуватись шляхом визначення потреби в окремих видах майна, що має ряд особливостей, які представлені на рис. 3.1.

Розрахунок потреби майна новоствореного підприємства проводиться за такими видами: основні засоби; нематеріальні активи; запаси товарно-матеріальних цінностей, які забезпечують виробничу діяльність; грошові активи; інші види активів (майна).

Особливості формування різних видів майна на етапі створення підприємства проявляються у тому, що в складі необоротних активів підприємства повністю відсутні довгострокові фінансові вкладення, адже даний вид майна формується в процесі його послідувочої інвестиційної діяльності. А в складі оборотних активів на початковій стадії формування майна практично повністю відсутня дебіторська заборгованість, а короткострокові фінансові

вкладення зведені до мінімуму або повністю відсутні, оскільки вони включаються у склад майна тільки тоді, коли внесок засновників у статутний фонд зроблено у формі таких короткострокових фінансових інструментів.

Рис. 3.1. Розрахунок потреби в майні на етапі створення підприємства

Виходячи з того, що основною метою формування майна є виявлення і задоволення потреби в окремих його видах для забезпечення безперебійної діяльності підприємства, розширення виробництва, а також оптимізації його складу для забезпечення умов ефективності господарської діяльності, то в умовах високого рівня невизначеності та дефіциту фінансових ресурсів важливим завданням є забезпечення цілеспрямованості та чіткої організації процесу формування майна на підприємстві з використанням принципів, які представлені на рис. 3.2.

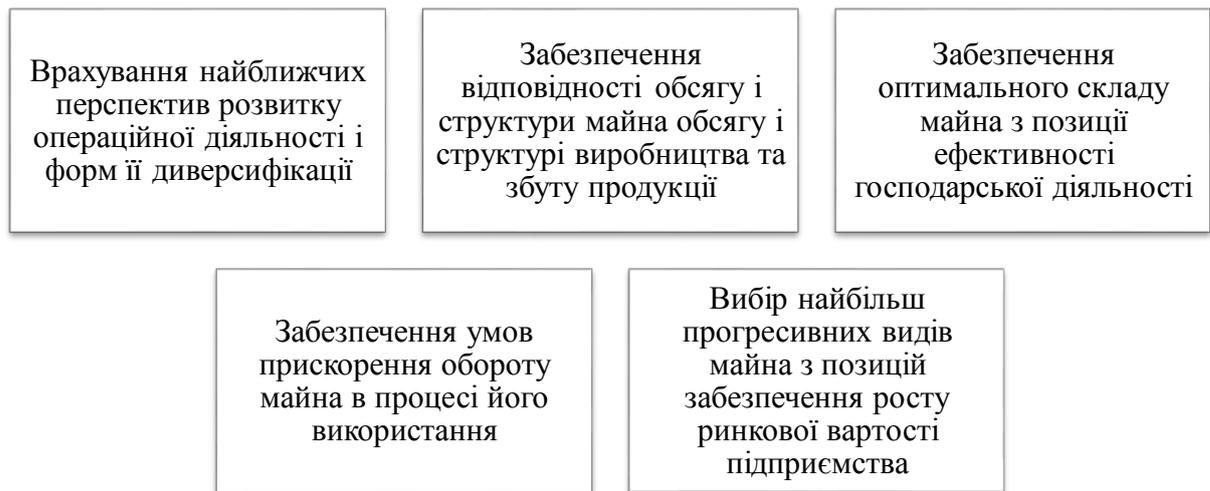

Рис. 3.2. Принципи формування майна на підприємстві

Реалізація першого принципу передбачає, що формування майна підприємства підпорядковано в першу чергу завданням його розвитку. Виходячи з того, що на початкових стадіях життєвого циклу обсяг операційної діяльності зростає досить високими темпами, то майно, яке формується на початковому етапі діяльності господарюючого суб'єкта повинно мати певний резервний потенціал для забезпечення можливості стрімкого приросту продукції й економічного зростання.

Потреба в основних засобах визначається за їх окремими групами:

- а) виробничі будівлі і приміщення;
- б) машини і обладнання, які використовуються у виробничому технологічному процесі і в процесі управління операційною діяльністю.

У практиці нових підприємств потреба грошових активах визначається на майбутні три місяці. В процесі господарської діяльності нормативи грошового майна (активів) знижуються. Потреба в оборотному капіталі, який вкладається у запаси визначається у запасах кожного виду. Потреба в інших активах, що не представлені на рис. 3.1, визначається методом прямого підрахунку за окремими їх видами і підвидами. Окремо визначається потреба в оборотних і необоротних інших активах.

З позиції забезпечення ефективності господарської діяльності принцип оптимальності складу майна направлений, з однієї сторони, на забезпечення майбутнього повного корисного використання окремих його видів, а з іншої сторони – на підвищення сукупної потенційної їх здатності генерувати операційний прибуток. На другому етапі оптимізується співвідношення між активною і пасивною частиною необоротного майна.

Необхідність реалізації принципу забезпечення умов прискорення обороту майна (активів) у процесі їх використання пов'язано з тим, що прискорення обороту майна має як пряму, так і непряму дію на величину операційного прибутку підприємства. Пряма дія прискорення обороту майна на розмір прибутку визначається тим, що збільшення швидкості обороту активів призводить до пропорційного росту (при інших рівних умовах) операційного прибутку, який утворюється цими активами. Непряма дія прискорення обороту активів на розмір прибутку визначається тим, що зниження тривалості обороту цих активів призводить до відповідного зниження потреби в них. Зменшення суми операційних активів викликає зниження суми операційних витрат, що при інших рівних умовах призводить до росту (операційного) прибутку [31].

З метою ефективного управління оборотом операційних активів їх розподіляють на три групи: високооборотні операційні активи, операційні активи з нормальною оборотністю і низькооборотні операційні активи. До першої групи належать виробничі запаси з придбанням і доставкою яких немає проблем, а відповідно і нема необхідності формування страхових і сезонних запасів; запасів готової продукції, які користуються попитом у покупців; короткотермінової дебіторської заборгованості; грошових активів у національній та іноземній валюті, які постійно обслуговують операційний процес. До другої групи належать інші види оборотних операційних активів підприємства, які не ввійшли до першої групи. Вони складають, як правило, переважну частину оборотних активів. А до останньої групи належать необоротні опера-

ційні активи, зокрема виробничі основні засоби і нематеріальні активи, які використовуються в операційному процесі. Слід відмітити, що необоротні операційні активи здійснюють постійний вартісний кругообіг (як і оборотні активи). Однак тривалість цього обігу в часі досить велика і в декілька разів перевищує тривалість операційного циклу (період обороту оборотних операційних активів).

Теперішній ринок засобів і предметів виробництва, а також фінансовий ринок пропонують для формування активів підприємства ряд альтернативних об'єктів і інструментів, тому важливою є реалізація принципу вибору найбільш прогресивних видів майна з позиції забезпечення росту ринкової вартості підприємства. У процесі їх конкретного вибору треба при усіх інших рівних умовах враховувати їх перспективність, багатофункціональність, здатність генерувати (утворювати) прибуток у різних господарських ситуаціях і відповідно підвищувати ринкову вартість підприємства.

Ефективне використання майна передбачає отримання економічного ефекту від експлуатації іммобілізованого майна (необоротних активів) і мобільної частини майна (оборотних активів), яка повністю використовується у виробничому циклі змінюючи свою матеріально-речову форму і переносить вартість повністю на вартість продукції. Тому доцільно детально розглянути особливості ефективного використання цих концептуально різних форм майна.

Важливим напрямком підвищення ефективності використання основних засобів є встановлення оптимального співвідношення між основними й оборотними фондами з урахуванням виробничого напрямку підприємств.

Особливості використання необоротних активів представлені на рис. 3.3. Протягом строку служби об'єктів основних засобів підприємства акумулюють перенесену на виготовлену продукцію вартість у формі амортизаційних відрахувань. Функціонування основних засобів у фізичному вигляді завершується після закінчення строку служби об'єкта основних засобів, і від-

бувається перетворення накопичених амортизаційних відрахувань у нові об'єкти основних засобів, які приходять на зміну зношеним та вибулим з експлуатації.

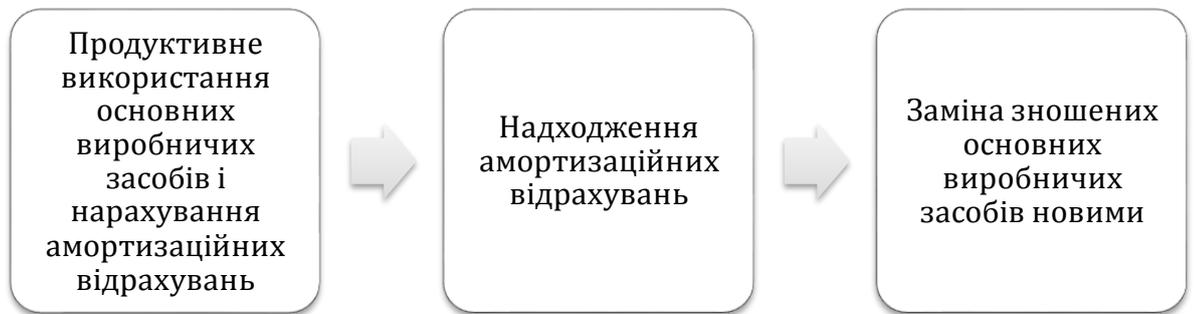

Рис. 3.3. Алгоритм використання необоротних активів підприємства

Відтворення основних засобів – це процес безперервного їх поновлення у зв'язку з фізичним зносом або так званим «моральним» старінням, спричиненим науково–технічним прогресом, до настання повного фізичного спрацювання (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Концептуальна схема процесу використання основних фондів підприємства

Отже, зношеність основних фондів призводить до зниження ринкової вартості підприємства та його конкурентоспроможності, тому у світовій практиці вирішальна роль здійснення процесу оновлення основних засобів належить амортизаційним відрахуванням. Це пояснюється перевагою амортизаційних відрахувань у порівнянні з іншими джерелами інвестицій: при будь-якому фінансовому стані підприємства амортизаційні відрахування мають місце і завжди залишаються у його розпорядженні.

Не менш важливу роль у процесі відтворення основних засобів відіграють зовнішні джерела. До цих джерел відносяться банківські кредити і позики, лізинг, іноземні інвестиції.

Законодавчими базами ряду зарубіжних країн передбачено можливість застосування прискореної амортизації та «вільної» амортизації. «Вільна» амортизація означає відсутність встановленого методу списання. Такий метод передбачає можливість 100% списання всіх інноваційних капітальних витрат в перший рік експлуатації. До того ж суб'єкт господарювання може скористатися належною йому пільгою вирахування із бази оподаткування не тільки в рік придбання інноваційних капітальних активів, а і в інший період. Метод «вільної» амортизації капітальних витрат передбачена законодавчими базами Канади, Данії, Ірландії, Іспанії та Великобританії [49].

В Україні на рівні підприємств розробка амортизаційної політики розглядається як другорядне питання і не знаходить відповідного місця у вирішенні завдань оновлення основних засобів. Амортизаційні відрахування в значній мірі використовуються не за своїм безпосереднім призначенням [50]. Головним джерелом фінансування відтворення основних засобів на підприємствах нашої держави упродовж останніх років є власні кошти підприємств.

Однією з головних причин, які гальмують оновлення основних засобів в Україні є нестача вільних фінансових ресурсів. За словами провідних українських аналітиків вирішити дану проблему самостійно наша держава поки що не спроможна, тому потрібно шукати інші шляхи. Одним із найефектив-

ніших методів оновлення основних фондів країни є залучення іноземних інвестицій. На сьогоднішній день інвестиційна активність підприємств є надзвичайно низькою – обсяги інвестицій, направлених на оновлення основних засобів не перевищують в окремих галузях і 1 %.

Однією з причин низького рівня оновлення основних засобів підприємств є відсутність розробленої та впровадженої стратегії відтворення основних засобів. Саме тому притримуємося позиції, що необхідно доповнити існуючу модель стратегії відтворення основних виробничих фондів декількома етапами (рис. 3.5).

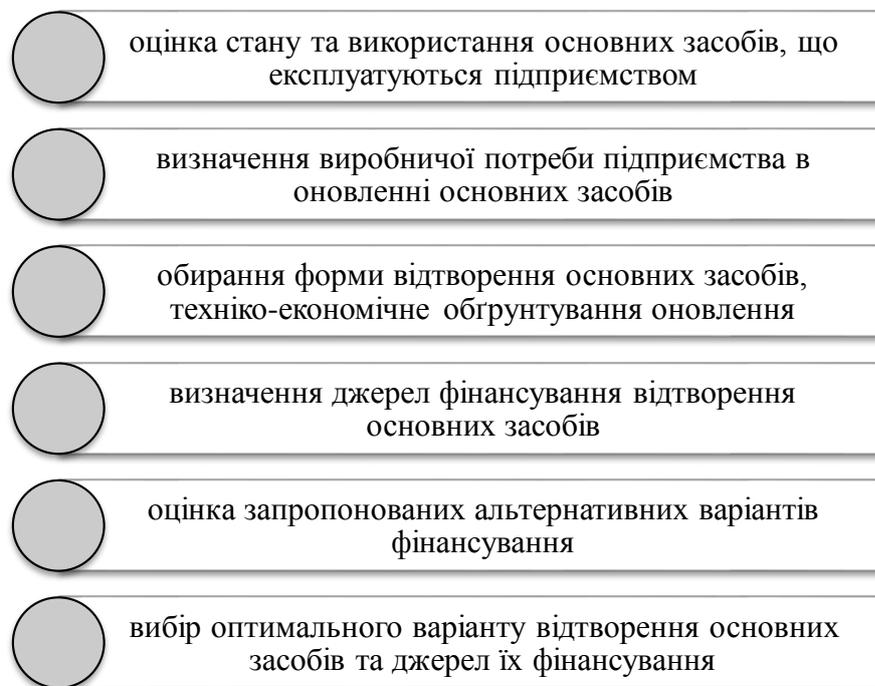

Рис. 3.5. Відтворення основних виробничих фондів підприємства в умовах дефіциту фінансових ресурсів

На першому етапі виявляються причини неефективного функціонування основних засобів та пропонуються резерви більш ефективного їх використання; розробляються шляхи ліквідації негативних чинників, які підприємство може усунути без значних витрат та не застосовуючи механізм оновлення основних засобів. На другому етапі встановлюється перелік основних засобів,

які потребують ремонту, заміни, реконструкції тощо, а також визначається система пріоритетів в оновленні конкретних одиниць основних засобів.

На наступному етапі здійснюється оцінка можливих результатів оновлення основних засобів, визначення переваг та недоліків відтворення, а також майбутнього підвищення ефективності використання основних засобів внаслідок здійсненого оновлення за допомогою системи показників.

У подальшому визначаються джерела фінансування відтворення основних засобів: внутрішні (амортизаційні відрахування, нерозподілений прибуток, кошти засновників підприємства, страхові суми відшкодувань збитків, пов'язаних з втратою майна, суми, отримані від продажу основних засобів, а також кошти від емісій акцій та інших цінних паперів, пайові та інші внески членів трудових колективів, кошти від здачі основних засобів в оренду) та зовнішні (довгострокові позички, кошти страхових, венчурних, пенсійних та інших фондів, кошти державних та позабюджетних фондів та кошти іноземних інвесторів).

Кінцевими етапами розробки стратегії відтворення основних засобів є вибір із альтернативних варіантів оновлення оптимального варіанту відтворення основних засобів та джерел їх фінансування за такими критеріями, як: плата за залучення фінансових ресурсів, умови повернення, термін залучення тощо.

Вирішення проблеми підвищення ефективності відтворення основних засобів є одним з основних завдань виробничої діяльності підприємств, від результату якого залежить їх фінансовий стан та конкурентоспроможність. Підвищення ефективності відтворення основних засобів є одним із головних чинників, який зможе забезпечити в майбутньому ефективне функціонування підприємства в цілому.

Система управління використанням і відтворенням основних засобів повинна характеризуватися чіткими цілями і завданнями, пов'язаними з умілим використанням переваг таких методів як модернізація діючого облад-

нання, придбання універсального комплектно-механізованого і автоматизованого обладнання, використання планово-попереджувального ремонту і т.д. Мова йде про комплексний підхід до управління відтворенням і використанням основних засобів на підприємстві, науково обґрунтованому виявленні всіх техніко-економічних можливостей використання діючих виробничих факторів і визначення черговості, доцільності та ефективності їх розширення, технічного переозброєння, реконструкції або повної заміни.

У процесі діяльності з метою забезпечення найефективнішого використання мобільної частини майна підприємства – оборотних активів – виникає об'єктивна необхідність здійснювати їх нормування у відповідності з плановими показниками виробництва. Процес нормування за цим критерієм складається з трьох стадій:

- вибір підходів і методів нормування;
- розрахунки базових нормативів оборотних активів;
- визначення оптимального співвідношення постійної та змінної частини оборотних активів

На першій стадії здійснюється вибір підходів і методів нормування. Якість процесу нормування як засобу та початкової бази оптимізації залежить від правильності цього вибору. Теорія та практика нормування оборотних активів має достатньо широкий методичний апарат, який докладно досліджено в працях вітчизняних і зарубіжних вчених [14, 19, 30, 22 – 25].

Разом з тим обґрунтування методів і методичних підходів є досить непростю та неоднозначною проблемою. Це пов'язано як з особливостями використання оборотних активів на торговельних підприємствах (орієнтацією на мінливий та важкопрогнозований попит споживачів, наявністю різноманітних відносин з великою кількістю постачальників), так і з труднощами застосування певного методичного інструментарію більшістю підприємств в силу їх невеликих розмірів.

Передусім, вибір методичних підходів і методів нормування повинен ґрунтуватись на завданнях оптимізації відповідно до її цілей та критеріїв, прогнозованих змінах у діяльності підприємства, визначених на попередніх етапах, а також на певних принципах нормування, а саме: системності, надійності, реальності, науковості, ефективності [16].

Методичні підходи, що пропонуються науковцями до використання, розрізняються критеріальною спрямованістю, ступенем деталізації, точністю розрахунків та базуються на певних методах нормування. Традиційно в економічній літературі виділяють чотири групи методів нормування оборотних активів: метод техніко-економічних розрахунків; економіко-статистичні методи; економіко-математичні методи; евристичні методи (експертних оцінок).

Вибір методичних підходів і методів нормування оборотних активів здійснюється на основі: цілей та завдань оптимізації; підходу до формування оборотних активів, відповідних йому критеріїв та обмежень; їх видів та елементів; обсягу і деталізації необхідної інформації (характеру прогнозованих змін в основних результатах діяльності, умовах торгово–технологічного процесу, системі розрахунків); стадії життєвого циклу підприємства, його типу та розміру; доступності, простоти методу нормування та трудомісткості розрахунків; можливості використання програмного забезпечення.

Далі на основі обраного методичного підходу здійснюються розрахунки обсягів і рівнів окремих видів оборотних активів та їх загального нормативу з використанням перелічених методів. Розраховані нормативи повинні відповідати заданому критерію достатності. Норматив буде вважатись оптимальним з точки зору критерію достатності, якщо плановані темпи зростання товарообороту перевищуватимуть темпи збільшення обсягу товарних запасів. Одночасно під час визначення нормативу необхідно враховувати обмеження, які впливають на розмір запасу. Обмеження, обумовлені попитом, підприємства торгівлі враховують під час планування товарообороту. Витрати, пов'язані

з доставкою та утриманням товарних запасів, обсяг складських приміщень і термін придатності (для продовольчих товарів) враховують під час обґрунтування поелементних нормативів.

Відповідно до обраного підходу розрахунки нормативу можуть здійснюватись як за загальною величиною товарних запасів, так і за окремими елементами із застосуванням різних методів. В останньому випадку загальний запас розподіляють на елементи залежно від цільового призначення кожної частини.

На останній стадії нормування забезпечується оптимальне співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів. Величина оборотних активів визначається не лише потребами торгово–технологічних процесів, але і випадковими чинниками. Тому в процесі управління оборотними активами слід визначати їх сезонну (або іншу циклічну) складову, яка є різницею між максимальною і мінімальною потребою в них протягом року. У цьому випадку оборотні активи підприємства прийнято підрозділяти на постійні та змінні [17].

Нормативи обсягу та структури оборотних активів, розраховані із застосуванням розглянутих методичних підходів та методів, можна вважати базовими, оскільки:

- по-перше, ці нормативи розраховані, виходячи з критерію достатності активів для забезпечення товарообороту. Це є логічним відображенням основної функції товарних запасів – задоволення попиту. Від відповідності оборотних активів попиту залежить їх оборотність, ліквідність і спроможність генерувати прибуток. Обґрунтованість нормативів за критерієм достатності дасть змогу визначити оптимальну потребу в оборотних активах з позиції забезпечення майбутніх доходів та ефективності діяльності;

- по-друге, у процесі оптимізації зазначені нормативи можуть коригуватись у процесі пошуку та вибору найкращого варіанта обсягу та структури оборотних активів з урахуванням критеріїв ліквідності та рентабельності.

3.2. Прискорення оборотності та оптимізація структури активів підприємства в комплексі заходів з підвищення ефективності використання майна

Оборотні активи складають значну частину матеріально-грошових активів підприємств, тому раціональне та економне їх використання, регулювання структури таких активів має особливе значення. Ефективність функціонування оборотних коштів багато в чому визначає ефективність діяльності підприємств. Складність і різноманіття завдань, пов'язаних із використанням оборотних коштів, підвищенням їх віддачі, викликають необхідність глибоких досліджень у цій області.

Аналіз ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Аналіз ділової активності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників:

- коефіцієнт оборотності оборотних активів;
- коефіцієнт ефективності використання ресурсів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- тривалість оборотів дебіторської та кредиторської заборгованості;
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
- коефіцієнт оборотності матеріальних запасів;
- період обороту власного оборотного капіталу.

Основна мета аналізу ділової активності підприємства заключається в оцінці ефективності управління активами і визначення потенційних можливостей її підвищення.

Ступінь ділової активності на рівні підприємства визначається за допомогою коефіцієнтів оборотності. Так коефіцієнт оборотності оборотних активів ($K_{\text{ооа}}$) – показник ділової активності, який вимірює ефективність використання оборотних активів підприємства.

$$K_{\text{ооа}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ОАсер}} = \frac{\Phi_{2\text{р.2000}}}{\frac{\Phi_{1\text{р.}(1195)\text{п.р.}+\text{р.}(1195)\text{к.р.}}{2}}, \quad (3.1)$$

де $K_{\text{ооа}}$ – коефіцієнт оборотні оборотних активів; ЧД – чистий дохід;
 ОАсер. – середньорічна вартість оборотних активів.

Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів – діловий показник, що відображає рівень ефективності використання оборотних активів на підприємстві.

$$K_{\text{еф.}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{Асер}} = \frac{\Phi_{2\text{р.2000}}}{\frac{\Phi_{1\text{р.}(1300)\text{п.р.}+\text{р.}(1300)\text{к.р.}}{2}}, \quad (3.2)$$

де $K_{\text{еф.}}$ – коефіцієнт ефективності використання оборотних активів; ЧД – чистий дохід; Асер. – середньорічна вартість активів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{\text{одз}}$) – показник кількості оборотів дебіторської заборгованість за поточний період.

$$K_{\text{одз}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ДЗсер.}} = \frac{\Phi_{2\text{р.2000}}}{\frac{\Phi_{1\text{р.}(1125+\dots+1155)\text{п.р.}+\text{р.}(1125+\dots+1155)\text{к.р.}}{2}}, \quad (3.3)$$

де $K_{\text{одз}}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; ЧД – чистий дохід; ДЗсер. – середньорічна вартість дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.

Разом із тим коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($K_{\text{окз}}$) – показник кількості оборотів кредиторської заборгованість за поточний період.

$$K_{\text{окз}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{КЗсер.}} = \frac{\Phi_{2\text{р.2000}}}{\frac{\Phi_{1\text{р.}(1610+\dots+1650)\text{п.р.}+\text{р.}(1610+\dots+1650)\text{к.р.}}{2}}, \quad (3.4)$$

де $K_{одз}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості; ЧД – чистий дохід; $KЗ_{сер.}$ – середньорічна вартість дебіторської заборгованості підприємства, тис. грн.

Тривалість оборотів дебіторської заборгованості ($T_{одз}$) – показник кількості днів, за які проходить один оборотний цикл дебіторської заборгованості. Індикатор ефективності відносин з клієнтами, який показує, як довго останні погашають свої рахунки. Коефіцієнт дає уявлення про платіжну дисципліну покупців.

$$T_{одз} = \frac{360}{K_{одз}}, \quad (3.5)$$

де $T_{одз}$ – період погашення інкасації дебіторської заборгованості; ДП – кількість днів в звітному періоді (360 днів); $K_{одз}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

За схожою схемою розраховується і тривалість оборотів кредиторської заборгованості ($T_{окз}$) – показник кількості днів, за які проходить один оборотний цикл кредиторської заборгованості.

$$T_{окз} = \frac{360}{K_{окз}}, \quad (3.6)$$

де $T_{окз}$ – період погашення інкасації кредиторської заборгованості; ДП – кількість днів в звітному періоді (360 днів); $K_{окз}$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів ($K_{оз}^B$) – показник ділової активності, який відображає якість та ефективність менеджменту товарних запасів.

$$K_{оз}^B = \frac{ЧД}{З_{сер}} = \frac{\Phi_{2р.2000}}{\frac{\Phi_{1р.(1100)п.р.+р.(1100)к.р.}{2}}, \quad (3.7)$$

де $K_{оз}^B$ – коефіцієнт оборотності матеріальних запасів; ЧД – чистий дохід; $Z_{сер.}$ – середньорічна вартість матеріальних запасів.

Період обороту власного оборотного капіталу – показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом компанії. Високе значення показника свідчить про ефективне використання капіталу власників. Значення внутрішнього коефіцієнта (ЧД/ВК) вказує на те, скільки товарів та послуг було продано на кожну гривню залучених від власників коштів.

$$T_{овк} = \frac{ДП}{\frac{ЧД}{ВК}} = \frac{360}{\frac{\Phi_{2р.2000}}{\frac{\Phi_{1р.(1495)п.р.+р.(1495)к.р.}{2}}}}, \quad (3.8)$$

де, $T_{овк}$ – період обороту власного оборотного капіталу; ДП – кількість днів в звітному періоді (360 днів); ЧД – чистий дохід; ВК – середньорічна сума власного капіталу.

Отримані результати для більшої наочності було зведено в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Показники ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
Коефіцієнт оборотності оборотних активів;	3,05	2,94	2,49	96,39	84,69
Тривалості обороту оборотних активів;	119,67	124,15	146,59	103,74	118,07
Коефіцієнт ефективності використання ресурсів;	0,21	0,34	0,44	161,22	128,58
Коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості;	9,63	9,78	8,06	101,56	82,41
Коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості;	8,2	6,35	8,92	77,44	140,47
Тривалість обороту дебіторської заборгованості;	37,90	37,32	45,29	98,47	121,34
Тривалість обороту кредиторської заборгованості;	44,51	57,48	40,92	129,13	71,19
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів;	6,2	6,77	7,72	109,19	114,03
Тривалість обороту матеріальних запасів;	58,87	53,91	47,28	91,58	87,69
Період обороту власного оборотного капіталу.	2,96	2,64	1,58	89,23	59,84

Ділову активність підприємства визначають за умови виконання так званого «золотого правила» економіки підприємства:

$$T_{пр} > T_{р} > T_{к} > 100\%, \quad (3.9)$$

Перевірку виконання «золотого правила» економіки підприємства за досліджуваній період наведемо у табличній формі.

Таблиця 3.2

Перевірка виконання «золотого правила» ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1. Темп зростання прибутку до оподаткування ($T_{пр}$), %	1248,65	184,54	112,33
2. Темп зростання обсягу реалізації ($T_{р}$), %	115,33	110,14	96,52
3. Темп зростання авансованого капіталу ($T_{к}$), %	102,27	110,43	164,22
Виконання «золотого правила»	$T_{пр} > T_{р} > T_{к} > 100\%$	$T_{пр} > T_{р} < T_{к} > 100\%$	$T_{пр} > T_{р} < T_{к} > 100\%$

Як бачимо, у 2018 р. ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» розвивалося динамічно і «золоте правило» економіки підприємства повністю виконувалося. Проте у 2019 р. темп зростання авансованого капіталу перевищує темп зростання обсягу реалізації, як і у 2020 р., що свідчить про зниження ефективності використання ресурсів підприємством. Так як, у 2020 р. показник темпу зростання обсягу реалізації нижче 100%, то це означає, що підприємство послабило свій економічний потенціал.

Одним із важливих показників, що характеризують ділову активність підприємства, є тривалість операційного та фінансового циклу. Операційний грошовий цикл – це період часу між оплатою товарів постачальникові і отриманням грошових коштів від клієнта за поставлену продукцію. Тривалість операційного циклу – один із найважливіших показників, що характеризують ділову активність підприємства. Величина даного показника харак-

теризує, скільки днів необхідно підприємству для закупівлі сировини і виробництва продукції. Чим менша тривалість операційного циклу, тим ефективніша діяльність підприємства та вища його ділова активність. Великою, яка доповнює показник тривалості операційного циклу, є кількість операційних циклів, що відбуваються на підприємстві за певний період часу (рік, квартал, місяць).

Під фінансовим циклом прийнято розуміти період, який починається з моменту оплати постачальникам за матеріали (погашення кредиторської заборгованості) й закінчується у момент надходження грошей від покупців за відвантажену продукцію. Чим вище значення фінансового циклу, тим більша потреба підприємства у грошових коштах для придбання виробничих оборотних коштів. Оптимальною вважається ситуація, коли величина даного показника дорівнює нулю або ж має негативне значення. Такий стан свідчить про наявність у підприємства достатньої кількості грошових коштів для фінансування своєї поточної діяльності.

Результати розрахунків наведемо в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Періоди обороту поточних активів і зобов'язань ПрАТ «Фірма «Полтав-пиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відхилення (+/-)	
				2019/2018	2020/2019
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	293278	323013	311784	29735,00	-11229,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ДЗт), тис. грн.	26335	34725	35099	8390,00	374,00
Запаси (З), тис. грн.	50889	44504	36281	-6385,00	-8223,00
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (КЗт), тис. грн.	31839	18562	8099	-13277,00	-10463,00
Період обороту, дні:					
1) дебіторської заборгованості	32,78	39,24	41,09	6,46	1,85
2) запасів	63,33	50,29	42,47	-13,05	-7,82
3) кредиторської заборгованості	39,63	20,97	9,48	-18,65	-11,49
Операційний цикл (п.1+п.2)	96,11	89,53	83,56	-6,58	-5,96
Фінансовий цикл (п.1+п.2-п.3)	56,48	68,55	74,08	12,07	5,53
Кількість операційних циклів	3,80	4,08	4,37	0,28	0,29

Графічну інтерпретацію тривалості операційного та фінансового циклу підприємства і її зміну відобразимо на схемі (рис. 2.10).

Дзт = 33	З=63		2018 р
Кзт=40	Фінансовий цикл = 56		
Дзт = 39	З=50		2019 р
Кзт=21	Фінансовий цикл = 68		
Дзт = 41	З=42		2020 р
Кзт=9	Фінансовий цикл = 74		
0 дн.	50 дн.	100 дн.	

Рис. 3.6. Тривалість операційного та фінансового циклу ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Таким чином, проаналізувавши періоди обороту поточних активів і зобов'язань ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр. видно, що протягом досліджуваного періоду тривалість операційного циклу зменшилася. У 2018 р. операційний цикл становив 96 днів, у 2019 р. – 89 днів, а у 2020 р. 83 дні, що в свою чергу означає підвищення ефективності діяльності підприємства та ділової активності. На підприємстві спостерігається зростання фінансового циклу, від 56 днів у 2018 р. до 74 днів у 2020 р. Така тенденція свідчить про потребу підприємства у грошових коштах для придбання виробничих оборотних коштів.

Після аналізу операційного та фінансового циклів доцільним є проведення аналізу динаміки основних показників використання оборотних активів (коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт закріплення оборотних активів, тривалість одного обороту оборотних активів) і впливу чинників на економічний результат від прискорення оборотності.

На зміну тривалості оборотності оборотних активів впливають два чинники: середньорічні залишки оборотних активів (ОА) і дохід (виручка) від реалізації(ЧД). Для розрахунку впливу чинників , використовуємо модель показника тривалості оборотності оборотних активів (T_{OA}) в днях:

$$T_{OA} = OA / ЧД * 360 \quad (3.10)$$

Використовуючи метод ланцюгових підстановок , розрахуємо вплив вище перелічених факторів на зміну періоду обороту:

$$\Delta T_{OA}(OA) = (OA_1 / ЧД_0 * 360) - (OA_0 / ЧД_0 * 360) \quad (3.11)$$

$$\Delta T_{OA}(ЧД) = (OA_1 / ЧД_1 * 360) - (OA_1 / ЧД_0 * 360) \quad (3.12)$$

На основі результатів факторного аналізу визначаємо суму вивільнених (або залучених) із (до) обороту коштів за рахунок прискорення (сповільнення) оборотності під впливом аналізованих факторів.

$$OK_{OA}^{\text{вивільнені(залучені)}} = ЧД / 360 * \Delta T_{OA}(OA) \text{ тис.грн.} \quad (3.13)$$

$$OK_{ЧД}^{\text{вивільнені(залучені)}} = ЧД / 360 * \Delta T_{OA}(ЧД) \text{ тис.грн.} \quad (3.14)$$

Сукупний вплив двох чинників на зміну економічного результату у зв'язку з прискоренням оборотності оборотних коштів складає:

$$OK_{\text{вивільнені(залучені)}} = OK_{OA}^{\text{вивільнені(залучені)}} - OK_{ЧД}^{\text{вивільнені(залучені)}} \quad (3.15)$$

Результати розрахунків основних показників використання оборотних активів і впливу факторів на економічний результат від прискорення оборотності відобразимо в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз динаміки основних показників використання оборотних активів і впливу чинників на економічні результати від прискорення оборотності на
 ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018-2020 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	відхилення 2019/2018		відхилення 2020/2019	
				відхилення (+.-)	темп зростання ,%	відхилення (+.-)	темп зростання ,%
1	2	3	4	5	7	8	9
1. Дохід ,виручка від реалізації продукції,тис.грн	293278	323013	311784	29735,00	110,14	-11229,00	96,52
2. Середньорічні залишки активів. Тис.грн	96016,5	109906,5	125397	13890,00	114,47	15490,00	114,09
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, в оборотах	3,05	2,94	2,49	-0,11	96,39	-0,45	84,69
4. Коефіцієнт закріплення оборотних активів	0,33	0,34	0,40	0,01	103,74	0,06	118,07
5. Тривалість одного обороту оборотних активів , дн	117,86	122,49	144,79	4,63	103,93	22,30	118,20
6. Одноденний оборот, тис.грн	814,66	897,26	866,07	82,60	110,14	-31,19	96,52
7. Прискорення (-), сповільнення(+) оборотності . Днів.	-	-	-	4,63	-	22,30	-
розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	17,05	-	17,26	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-12,42	-	5,03	-
8 . Сума вивільненій(залучених) з обороту коштів за рахунок прискорення (-), сповільнення(+) оборотності. Тис.грн	-	-	-	8562,52	-	16373,67	-
розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів, тис.грн	-	-	-	20655,44	-	11801,95	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції . Тис.грн	-	-	-	-12092,92	-	4571,72	-

За результатами розрахунків основних показників використання оборотних активів і впливу факторів на економічний результат, можна зробити висновки, що за рахунок збільшення активів у 2019 році, що складає

109906,5 тис.грн у порівнянні з 2018 р., оборотність у 2019 р. сповільнилась на 0,11 оборотів і складає 2,94 оборотів, що є негативною тенденцією. Коефіцієнт оборотності у 2020 р. у порівнянні з 2019 р. характеризується також спадною тенденцією, так як відбувається зменшення кількості оборотів на 0,45 обороти і складає 2,49 оборотів.

У 2019 році відбувається сповільнення оборотності оборотних коштів на 4,63 дня у порівнянні з попереднім роком, така ж ситуація прослідковується у звітному році, де сповільнення становить 22,30 днів. Спад оборотності оборотних коштів є негативним для діяльності підприємства, що призводить до зменшення доходів підприємства.

Сума вивільнених з обороту коштів за рахунок прискорення за 2018-2019 р. становить 8562,52 тис. грн., а у 2019-2020 році становить 16373,67 тис. грн, що свідчить про неефективне використання оборотних коштів на підприємстві.

Отже, проаналізувавши дані видно, що підприємство має не надто високу ділову активність, так як «золоте правило» економіки виконується тільки у 2018 р. Гарною ознакою є зменшення тривалості операційного циклу, так як підприємству потрібно менше днів для закупівлі сировини та виробництва продукції. Зростання фінансового циклу свідчить про недостатню кількість грошових коштів на підприємстві.

Для підвищення ефективності використання оборотних активів у сучасних умовах є прискорення їх оборотності, яке досягається різними шляхами, які відображено на рис. 3.7.

Таким чином, слід зазначити, що поряд з основними фондами для успішної роботи підприємства величезне значення мають оборотні активи, їхня оптимальна кількість і ефективне використання. Управління оборотними активами повинно чітко регулювати їх кількість, оборотність та ефективність використання. Розумне управління ними має забезпечити оптимальний рівень їх ефективності, що призведе до економії ресурсів підприємства і тим самим до його подальшого розвитку.

<p>На стадії створення виробничих запасів</p>	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження економічно обґрунтованих норм запасу; • наближення постачальників сировини, напівфабрикатів, що комплектують вироби до споживачів; • розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення, а також оптової торгівлі матеріалами й устаткуванням; • широке використання прямих тривалих зв'язків; • комплексна механізація й автоматизація на вантажно-розвантажувальних роботах на складі
<p>На стадії незавершеного виробництва</p>	<ul style="list-style-type: none"> • прискорення науково-технічного прогресу (упровадження прогресивної техніки і технології (особливо безвідхідної); • розвиток стандартизації, уніфікації, типізації; • удосконалювання форм організації промислового виробництва, застосування більш дешевих конструктивних матеріалів; • удосконалювання системи економічного стимулювання, ощадливого використання сировинних і паливно-енергетичних ресурсів; • збільшення питомої ваги продукції, що користується підвищеним попитом
<p>На стадії обігу</p>	<ul style="list-style-type: none"> • наближення споживачів продукції до її виготовлювачів; • удосконалювання системи розрахунків; • збільшення обсягу реалізованої продукції унаслідок виконання замовлень по прямих зв'язках, дострокового випуску продукції, виготовлення продукції із зекономлених матеріалів; • ретельний і своєчасний підбір продукції, що відвантажується, за партіями, асортиментом, транзитними нормами, відвантаженням в чіткій відповідності до укладених договорів

Рис. 3.7. Напрями підвищення ефективності використання оборотних активів через прискорення їх оборотності у сучасних умовах

На основі наведених вище рекомендацій, пропонуємо застосувати наступні заходи та шляхи підвищення використання оборотних активів:

- впровадження економічно методу нормування оборотних активів;
- збільшення питомої ваги продукції, що користується підвищеним попитом;
- збільшення обсягу реалізованої продукції унаслідок виконання замовлень по прямих зв'язках, дострокового випуску продукції, виготовлення продукції із зекономлених матеріалів;
- удосконалити рух готової продукції і нормалізувати розміщення оборотних коштів;
- удосконалювати розрахунки з постачальниками і покупцями;
- не допускати дебіторської заборгованості.

Отже, прискорення обертання загальної суми оборотних активів досягає шляхом збільшення частки оборотних активів з високою оборотністю і зниження частки активів, що обертаються повільно. До активів з високою оборотністю можна віднести: запаси сировини і матеріалів, по яких не створюються страхові резерви; запаси готової продукції, що користуються високим попитом; грошові кошти, які постійно знаходяться в постійному обороті.

Задача забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів досягається шляхом своєчасного використання тимчасових вільних залишків грошових активів для формування ефективного портфелю поточних фінансових інвестицій, що можуть принести підприємству прямий дохід у формі процентів або дивідендів, розміщення коштів на депозит. З метою оптимізації прибутковості оборотних активів необхідно оптимально поєднувати активи, що дають прямий дохід і ті активи, які такого доходу не приносять.

Задача мінімізації ризиків і витрат, пов'язаних з формуванням і використанням оборотних активів спрямованих на усунення негативних наслідків щодо формування оборотних коштів може призвести до перебоїв у виробничому процесі, невиконання зобов'язань, втрат можливого прибутку; недостатність виробничих запасів веде до перебоїв у виробництві, зайвих витрат, недоотриманого доходу; наявність зайвих оборотних активів спричиняє зайві витрати щодо фінансування, іммобілізації фінансових ресурсів, недотримання частини доходу і прибутку.

Таким чином, удосконалення процесів формування і використання майна підприємства передбачає чітке регулювання його кількості, оборотність та ефективність використання в залежності від ринкових умов, що має забезпечити оптимальний рівень ефективності майна, що призведе до економії ресурсів підприємства і тим самим до його подальшого розвитку.

ВИСНОВКИ

Майно підприємства – це важлива економічна категорія, яка включає сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей і боргових зобов'язань підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, у т. ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески та ін. Основними видами майна, що відображені в його балансі є необоротні і оборотні активи.

Встановлено, що початкове формування майна підприємства відбувається на етапі його створення, коли величина майна визначає потребу у стартовому капіталі. У подальшому поповнення активів відбувається постійно у розрізі основних стадій життєвого циклу майна. Структура та величина кожного з видів майна залежить від економічних потреб, стадії виробничого циклу та стратегічних пріоритетів й тактичних завдань розвитку підприємства.

Узагальнено методичні підходи до оцінювання майнового стану підприємства та ефективності використання його активів, що дає змогу визначити абсолютні і відносні зміни статей балансу за визначений період, відслідкувати тенденції їхньої зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства, а факторний аналіз показника оборотності оборотних активів дозволяє оцінити вплив ефективності використання мобільної частини майна на зміну ділової активності підприємства.

Систематизовано основні показники оцінки майнового стану підприємства. Важливе значення для оцінювання ефективності використання оборотних активів мають коефіцієнти оборотності активів, що характеризує ту частину оборотних коштів, які належать підприємству.

Проведено дослідження стану та ефективності використання майна підприємства ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» за 2018 – 2020 роки. Аналізуючи

структуру майна підприємства на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» було виявлено зростання його загального обсягу, в тому числі за рахунок дооцінки необоротних активів, що свідчить про ефективне використання коштів на підприємстві. Це забезпечено власними джерелами фінансування, що вказує на зростання рівня фінансової незалежності підприємства.

Проаналізувавши показники оцінки основних фондів підприємства видно, що для підприємства переломним періодом були 2019-2020 рр., так як відбулася зміна всіх досліджуваних показників. Також у 2020 р. підприємство оновило обладнання, задля удосконалення продукції та більш ефективного виробництва.

Дослідивши показники ефективності використання оборотних коштів на ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» було виявлено низький коефіцієнт оборотності активів, що має спадну динаміку. Такі дані говорять про необхідність працювати в напрямку оптимізації суми активів. Інші коефіцієнти мають позитивні показники, але у 2020 р. спостерігається їх спадна динаміка.

Оцінюючи ефективність використання майна найбільш проблемним питанням виявилось постійне зростання дебіторської заборгованості та перевищення її обсягу над кредиторською. Подібного дисбалансу на підприємстві ще не відбувалося. Розрив між наданням товарів та їх оплатою, особливо в таких масштабах, може призвести до зниження ліквідності активів, збільшення періоду обертання та сповільнення інвестиційних процесів, а в умовах кризи та зниження платоспроможного попиту у зв'язку з цим може виникнути ризик неплатоспроможності підприємства.

Аналізуючи показники ліквідності та платоспроможності видно, що у 2018-2019 рр. баланс ліквідності підприємства не виконується, так як поточні зобов'язання перевищують наявні грошові кошти на підприємстві. У 2020 р. відбуваються зміни і підприємство має абсолютно ліквідний баланс та є платоспроможним.

Щодо ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства можна сказати, що доходи покривають витрати і як результат – підприємство отримує прибуток, який з кожним роком зростає. Витрати мають зростаючу динаміку, але якщо розглянути структуру витрат більш детально, то видно, що у порівнянні з доходами витрати зменшилися, що є позитивним фактором.

В умовах сьогодення важливо удосконалювати процеси формування майна і підвищувати ефективність його використання. Для ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» у цьому контексті потрібно вирішувати питання зі зростанням дебіторської заборгованості, що особливо небезпечно для його платоспроможності. Для прискорення погашення дебіторської заборгованості в даному випадку варто надавати покупцям знижку за зменшення строку погашення, що спонукатиме оплачувати свої рахунки до встановленого строку сплати. Даний метод є досить популярним у західній економічній практиці, оскільки в такому випадку фірмі вигідніше надати знижку на реалізовану ним продукцію та отримати швидку оплату рахунку, ніж втратити частину вартості продукції, внаслідок інфляції та мати постійний прогресуючий ризик неповернення.

ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» слід здійснювати постійний оперативний контроль за рухом заборгованості дебіторів, що дозволить відслідковувати: наскільки своєчасно відбувається погашення заборгованості і чи відповідає запропонована підприємством відстрочка здійснення платежу його стану та вимогам ринку. У разі виникнення простроченої дебіторської заборгованості потрібно розробити певну систематичну процедуру для стягнення пені та штрафів, дотримуватись її.

Виявлено високий рівень ділової активності ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» підприємства. Проте у 2019-2020 рр. темп зростання авансованого капіталу став перевищувати темп зростання обсягу реалізації, тому «золоте правило» економіки уже не виконувалося, а підприємство послабило свій еконо-

мічний потенціал та стало менш ефективно використовувати ресурси. Проте позитивним явищем є скорочення тривалості операційного циклу протягом 2018-2020 рр., але в цей час став зростати фінансовий, що має негативний вплив та свідчить про недостатню кількість грошових коштів на підприємстві. Варто позитивно оцінити розроблення стратегії розвитку ПрАТ «Фірма «Полтавпиво», яка полягає в підвищенні обсягів виробництва, укладанні нових договорів та розвитку асортименту товарів, які конкурентно спроможні на внутрішньому ринку, для досягнення певних фінансових показників діяльності фірми.

Важливо відмітити, що однією з причин низького рівня оновлення основних засобів підприємств є відсутність розробленої та впровадженої стратегії відтворення основних засобів. Саме тому притримуємося позиції, що необхідно доповнити існуючу модель стратегії відтворення основних виробничих фондів декількома етапами.

Таким чином, лише комплексний підхід до управління відтворенням основних засобів на підприємстві і ефективним використанням оборотних активів, науково обґрунтоване виявлення всіх техніко-економічних можливостей використання діючих виробничих факторів і визначення черговості, доцільності та ефективності фінансування різних видів майна забезпечить економічне зростання підприємства та підвищення його ринкової вартості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 14.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
3. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 р. № 2797-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 19. Ст. 74.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435/IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення: 10.08.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
7. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 Дата оновлення: 19.02.2013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>
8. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів: Магнолія, 2017. 328 с.
9. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.

10. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навч. курс. 2-е вид., перероб. и доп. К. : НикаЦентр : Эльга, 2004. 656 с.
11. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ : КНТЕУ, 2014. 536 с.
12. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержницька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник. 2-ге вид., без змін. К.: КНЕУ, 2009. 588 с.
13. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / за заг. ред. І.О. Школьник. Київ : ЦУЛ, 2016. 368 с.
14. Білик М.Д., Белялов Т.Е. Фінансове планування на підприємстві: навчальний посібник. К.: ПанТот, 2015. 436 с.
15. Капітал, основні та оборотні засоби підприємства : [навч. посіб. за заг. редакцією П. В. Круш, О.В. Клименко, В. О. Гулевич]. К. : Центр учбової літератури, 2008. С. 189–191.
16. Нестеренко С.С. Оборотні кошти в умовах формування ринкової економіки. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. 2009. Вип. 7 URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09nssome.pdf.
17. Поважний О.С., Крамзіна Н.О., Кваша Ю.В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». *Економічний простір*. 2008. № 12/2. С. 41-52.
18. Римарчук А. М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. №7 (110). С. 64–70.
19. Рєпіна І. М. Активи підприємства: таксономія, діагностика та управління : монографія. К. : КНЕУ, 2012. 274 с.
20. Швець В., Борисюк О. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу підприємства. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2010. Вип. 118. С. 53–55

21. Пашнюк Л. О. Джерела фінансування оновлення основних фондів та напрями їх вдосконалення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2005. Вип. 9. С. 46–49.
22. Добродій К. О. Оцінка формування необоротних активів підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2017. № 4(32). С. 35–38.
23. Грачова Р. Вивчаємо МСФЗ: Активи, що утримуються для продажу URL: <http://dtk.com.ua/show/1cid02712.html>.
24. Кулішов В. В. Економіка підприємства: теорія і практика : навчальний посібник. К. : Ніка-Центр, 2010. С. 94–98.
25. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посіб. 4-те вид., стереотип. К. : Вікар, 2007. 219 с.
26. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. К.: Алерта, 2011. 200 с.
27. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства: навч.посібник. К.:Центр навчальної літератури, 2010. 196 с.
28. Власова Н. О., Михайлова О. В. Цілі та зміст політики формування оборотних активів торговельного підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр.* Вип. 2(12). Харків : ХДУХТ, 2010. С. 235 – 241.
29. Іваненко В.М. Курс економічного аналізу: навч.посіб. 4-те вид., випр.і доп. К.: Знання, 2004. 190 с.
30. Мамонтова Н.А. Новітні підходи до визначення вартості нематеріальних активів. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. №5. С. 228-235.
31. Мостович Є. Ю., Заїнчковський А. О. Формування та ефективність використання нематеріальних активів підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 4. С. 43-46.
32. Сокіра І. Особливості методики оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. №9. С.13-19.

33. Череп А. В., Кириченко Л. А. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 6. С. 233–236.
34. Семенюк Т. В. Фінансові аспекти формування та використання майна підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Економіка. 2017. Вип. 4. С. 72-76.
35. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики оборотних активів підприємства. *Бізнес Інформ*. 2014, № 2. С. 277-283. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_2_50.
36. Мазуркевич І. О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. № 2. С. 91–94.
37. Статут ПрАТ «Фірма «Полтавпиво». Офіційний сайт. URL: <http://poltavpivo.com/ua>.
38. Офіційний сайт ПрАТ «Фірма «Полтавпиво» URL: <http://poltavpivo.com/ua>.
39. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.
40. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз: підруч. К.: Центр учбової літератури, 2008. 398 с.
41. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
42. Деєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. К.: Центр учбової літератури, 2007. 324 с.
43. Кащена Н. Б., Горошанська О. О., Польова Т. В. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: моногр. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2016. 196 с.
44. Душило А. А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства. *Регіональна економіка*. 2012. № 4. С. 24 – 30.

45. Анісімова О. М. Аналіз ділової активності підприємства як системна оцінка ефективності використання власних ресурсів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2013. № 2. С. 19–24.
46. Мазур А. О., Кириченко С. О. Методологічні основи ефективного використання ресурсів підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6. С. 253–258.
47. Причепа І. В., Кравець Н. В. Теоретичні засади управління активами підприємства. *Економічний простір*. 2012. № 60. С. 249 - 257.
48. Павленко О. П., Бурсук Г. Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 981-984.
49. Бондаренко О. С. Управління поточними активами: теоретичні основи та практичне застосування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. №3 (66). С. 51–56.
50. Покропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко І.О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2012. 286 с.
51. Гулай І. П. Нормативне забезпечення організації системи внутрішнього фінансового контролю на підприємстві. *Ефективність управління*. К.: 2012. С. 328 – 333.
52. Слав'юк Р. А., Чиж Н. М. Управління структуруванням власного капіталу акціонерних товариств : монографія. К. : УБС НБУ, 2009. 358 с.
53. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств. *Фінанси України*. 2011. № 12. С. 24-37.
54. Чубка О. М., Рудницька О. М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств. *Вісник «Проблеми економіки та управління»*. 2013. Вип. 640. С. 440 – 445.
55. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. *Економіка держави*. 2010. № 1. С. 61–62.

56. Фірсова С. М., Гарасюта О. В. Особливості внутрішнього контролю використання необоротних активів підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 16.6. С. 184–187.

57. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.

58. Єршова Н.Ю. Удосконалення методичного підходу до аналізу оборотних коштів як фактору ефективності діяльності промислового підприємства. URL: <http://archive.kpi.kharkov.ua/files/29348/>.

59. Косянчук Т. Ф., Любченко Н. Л. Комплексне оцінювання економічної стабільності промислових підприємств: монографія. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2015. 218 с.

60. Драгун Л. М., Левченко В.Ф., Бондаренко О.Л. Удосконалення аналізу ефективності використання обігових коштів підприємства. *Фінанси України*. 2010. № 12. С. 12 – 20.

61. Буряк П. Ю., Чалапко Л. Д. Фінансове планування у забезпеченні фінансової безпеки на підприємствах. *Науковий вісник Херсонського державного університету.*, 2014. С. 112 – 115.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

			КОДИ
		Дата	01.01.2019
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІРМА "ПОЛТАВПІВО"	за ЄДРПОУ	05518768
Територія	Полтавська область, Полтава	за КОАТУУ	5310100000
Організаційно- правова форма го- сподарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11.05

Середня кількість працівників: 273

Адреса, телефон: 36008 м. Полтава, Європейська, 160, (0532) 67-88-10

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р. Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок зві- тного періоду	На кінець зві- тного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 462	956
первісна вартість	1001	2 796	2 828
накопичена амортизація	1002	(1 334)	(1 872)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	76 369	71 689
первісна вартість	1011	211 156	217 997
знос	1012	(134 787)	(146 308)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

Усього за розділом I	1095	77 833	72 647
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	43 722	50 889
Виробничі запаси	1101	30 800	37 548
Незавершене виробництво	1102	7 550	8 801
Готова продукція	1103	5 350	4 518
Товари	1104	22	22
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	28 947	26 335
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 675	2 291
з бюджетом	1135	891	646
у тому числі з податку на прибуток	1136	891	481
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	29	86
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	14 691	19 035
Готівка	1166	2	1
Рахунки в банках	1167	14 689	19 034
Витрати майбутніх періодів	1170	7	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 541	1 248
Усього за розділом II	1195	91 503	100 530
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	169 336	173 177

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	12 557	10 900
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 902	1 902
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 818	27 178
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	90 693	107 396

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	785	491
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	38 086	19 197
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	38 871	19 688
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	26 830	31 839
розрахунками з бюджетом	1620	5 801	5 134
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	163	226
розрахунками з оплати праці	1630	636	903
одержаними авансами	1635	0	4
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	5 015	6 996
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 327	991
Усього за розділом III	1695	39 772	46 093
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	169 336	173 177

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"Дата
за ЄДРПОУКОДИ
01.01.2019
05518768**Звіт про фінансові результати**
(Звіт про сукупний дохід)за 2018 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	293 278	254 301
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(214 639)	(196 562)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	78 639	57 739
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	12 872	5 785
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(13 577)	(12 900)
Витрати на збут	2150	(43 252)	(34 966)
Інші операційні витрати	2180	(10 045)	(12 858)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	24 637	2 800
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(3 764)	(3 724)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(545)	(704)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	20 328	0
збиток	2295	(0)	(1 628)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-3 700	33
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	16 628	0
збиток	2355	(0)	(1 595)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	75	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	75	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	75	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	16 703	-1 595

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	183 144	172 975
Витрати на оплату праці	2505	35 296	26 306
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 699	5 726
Амортизація	2515	12 162	16 241
Інші операційні витрати	2520	40 575	36 928
Разом	2550	278 876	258 176

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	19 261 803	19 261 803
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	19 261 803	19 261 803
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,863260	-0,082810
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,863260	-0,082810
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2019

05518768

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2018 рік

Форма №3

Код за
ДКУД 180100
4

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	456 884	405 699
Повернення податків і зборів	3005	198	544
у тому числі податку на додану вартість	3006	198	544
Цільового фінансування	3010	520	426
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	578	936
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	2 889	1 100
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	169	131
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	26 000	11 683
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(269 764)	(247 564)
Праці	3105	(26 914)	(20 061)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(7 243)	(5 362)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(128 004)	(127 111)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(3 961)	(1 692)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(30 127)	(27 876)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(93 916)	(97 543)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(2)	(56)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(28 080)	(13 750)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	27 231	6 615
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			

Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(5 867)	(2 397)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-5 867	-2 397
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(13 628)	(0)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(3 388)	(3 352)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-17 016	-3 352
Чистий рух коштів за звітний період	3400	4 348	866
Залишок коштів на початок року	3405	14 691	13 829
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-4	-4
Залишок коштів на кінець року	3415	19 035	14 691

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій	4260	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій	4265	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій	4270	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	-1 732	0	0	0	0	1 732	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) некон рольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	-1 657	0	0	0	0	18 360	0	0	0	0	0	0	0	16 703
Залишок на кінець року	4300	67 416	0	0	0	10 900	1 902	27 178	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	107 396

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

ДОДАТОК Б

Середня кількість працівників: 280

Адреса, телефон: 36008 м. Полтава, вул. Європейська, 160, (0532) 67-88-10

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2019 р.

Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	956	481
первісна вартість	1001	2 828	2 899
накопичена амортизація	1002	(1 872)	(2 418)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	71 689	71 470
первісна вартість	1011	217 997	228 916
знос	1012	(146 308)	(157 446)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	7
первісна вартість	1016	0	34
знос	1017	(0)	(27)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	72 647	71 960
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	50 889	44 504
Виробничі запаси	1101	37 548	30 155
Незавершене виробництво	1102	8 801	9 009
Готова продукція	1103	4 518	5 318
Товари	1104	22	22
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0

Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	26 335	34 725
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 291	1 881
з бюджетом	1135	646	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	481	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	86	110
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	19 035	37 423
Готівка	1166	1	3
Рахунки в банках	1167	19 034	37 420
Витрати майбутніх періодів	1170	0	45
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1 248	595
Усього за розділом II	1195	100 530	119 283
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	173 177	191 243

Пасив	Код рядка	На початок звіт-ного періоду	На кінець зві-тного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10 900	9 227
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1 902	2 734
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	27 178	57 737
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	107 396	137 114
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	491	914
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0

Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	491	914
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	19 197	18 393
товари, роботи, послуги	1615	31 839	18 562
розрахунками з бюджетом	1620	5 134	6 265
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	650
розрахунками зі страхування	1625	226	248
розрахунками з оплати праці	1630	903	1 007
одержаними авансами	1635	4	12
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	6 996	8 387
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	991	341
Усього за розділом III	1695	65 290	53 215
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	173 177	191 243

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"Дата
за ЄДРПОУКОДИ
01.01.2020
05518768

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	323 013	293 278
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(221 304)	(214 639)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	101 709	78 639
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	11 895	12 872
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(14 732)	(13 577)
Витрати на збут	2150	(46 485)	(43 252)
Інші операційні витрати	2180	(12 209)	(10 045)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	40 178	24 637
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(2 024)	(3 764)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(640)	(545)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	37 514	20 328
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-7 796	-3 700
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	29 718	16 628
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	75
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	75
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	75
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	29 718	16 703

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	186 657	183 144
Витрати на оплату праці	2505	42 801	35 296
Відрахування на соціальні заходи	2510	9 354	7 699
Амортизація	2515	12 641	12 162
Інші операційні витрати	2520	40 949	40 575
Разом	2550	292 402	278 876

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	19 261 803	19 261 803
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	19 261 803	19 261 803
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,542850	0,863260
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,542850	0,863260
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2020

05518768

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2019 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	473 172	456 884
Повернення податків і зборів	3005	264	198
у тому числі податку на додану вартість	3006	264	198
Цільового фінансування	3010	814	520
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	402	578
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	4 981	2 889
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	165	169
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	7 371	26 000
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(273 135)	(269 764)
Праці	3105	(33 443)	(26 914)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(9 022)	(7 243)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(128 787)	(128 004)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(6 444)	(3 961)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(33 730)	(30 127)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(88 613)	(93 916)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(60)	(2)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(9 819)	(28 080)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	32 903	27 231
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(12 368)	(5 867)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-12 368	-5 867
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(0)	(13 628)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1 821)	(3 388)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 821	-17 016
Чистий рух коштів за звітний період	3400	18 714	4 348
Залишок коштів на початок року	3405	19 035	14 691
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-326	-4
Залишок коштів на кінець року	3415	37 423	19 035

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

ДОДАТОК В

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"	за ЄДРПОУ	05518768
Територія	Полтавська область, Полтава	за КОАТУУ	5310100000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11.05
Середня кількість працівників: 281			
Адреса, телефон: 36008 м. Полтава, вул. Європейська, 160, (0532) 67-88-10			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	☐		
за міжнародними стандартами фінансової звітності	☒		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2020 р. Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	481	2 624
первісна вартість	1001	2 899	3 127
накопичена амортизація	1002	(2 418)	(503)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	71 470	179 426
первісна вартість	1011	228 916	210 728
знос	1012	(157 446)	(31 302)
Інвестиційна нерухомість	1015	7	489
первісна вартість	1016	34	489
знос	1017	(27)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	2	2
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	71 960	182 541

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	44 504	36 281
Виробничі запаси	1101	30 155	22 624
Незавершене виробництво	1102	9 009	5 730
Готова продукція	1103	5 318	7 920
Товари	1104	22	7
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	34 725	35 099
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 881	5 361
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	110	202
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	37 423	54 493
Готівка	1166	3	2
Рахунки в банках	1167	37 420	54 491
Витрати майбутніх періодів	1170	45	61
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	595	13
Усього за розділом II	1195	119 283	131 510
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1200	0	0
	1300	191 243	314 051

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	67 416	67 416
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	9 227	84 807
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	2 734	4 220
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	57 737	100 858
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	137 114	257 301

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	914	20 987
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	914	20 987
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	18 393	7 565
товари, роботи, послуги	1615	18 562	8 099
розрахунками з бюджетом	1620	6 205	7 513
у тому числі з податку на прибуток	1621	650	284
розрахунками зі страхування	1625	248	469
розрахунками з оплати праці	1630	1 007	1 859
одержаними авансами	1635	12	11
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	8 387	7 597
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	401	2 650
Усього за розділом III	1695	53 215	35 763
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	191 243	314 051

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"Дата
за ЄДРПОУКОДИ
01.01.2021
05518768**Звіт про фінансові результати**
(Звіт про сукупний дохід)за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	311 784	323 013
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(204 621)	(221 304)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	107 163	101 709
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	14 301	11 895
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(16 173)	(14 732)
Витрати на збут	2150	(47 710)	(46 485)
Інші операційні витрати	2180	(13 138)	(12 209)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	44 443	40 178
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(1 761)	(2 024)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(541)	(640)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	42 141	37 514
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-10 322	-7 796
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	31 819	29 718
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	107 075	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	107 075	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(19 273)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	87 802	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	119 621	29 718

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	161 493	186 657
Витрати на оплату праці	2505	47 064	42 801
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 340	9 354
Амортизація	2515	14 281	12 641
Інші операційні витрати	2520	45 259	40 949
Разом	2550	278 437	292 402

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	19 261 803	19 261 803
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	19 261 803	19 261 803
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,651920	1,542850

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,651920	1,542850
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФІРМА "ПОЛТАВПИВО"

Дата

за ЄДРПОУ

КОДИ

01.01.2021

05518768

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

За 2020 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	460 929	473 172
Повернення податків і зборів	3005	60	264
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	264
Цільового фінансування	3010	846	814
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	195	402
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	4 049	4 981
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	169	165
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	15 367	7 371
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(250 505)	(273 135)
Праці	3105	(37 788)	(33 443)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(10 134)	(9 022)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(127 643)	(128 787)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(9 408)	(6 444)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(33 704)	(33 730)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(84 531)	(88 613)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(60)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(17 838)	(9 819)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	37 707	32 903
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(9 774)	(12 368)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-9 774	-12 368
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(10 669)	(0)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1 585)	(1 821)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-12 254	-1 821
Чистий рух коштів за звітний період	3400	15 679	18 714
Залишок коштів на початок року	3405	37 423	19 035
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	1 391	-326
Залишок коштів на кінець року	3415	54 493	37 423

Керівник

Лавріченко Василь Микитович

Головний бухгалтер

Заславець Алла Захарівна

